Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Programja
2017.

„Tisztellek Téged, fontos vagy Nekem, csakis Rád figyelek,

és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Tartalom

I.1. Köszöntő 6

I.2. A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programját meghatározó törvények és rendeletek 7

I.3. A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda adatai 8

I.4. Az óvodai élet megszervezésének elvei 9

I.4.1. Személyi feltételek: 9

I.4.2. Tárgyi feltételek: 10

I.4.3. Program rendszerábrája 12

I.5. Hitvallás a gyermeknevelésről 13

I.5.1. Nevelésünk alapelvei 13

I.5.2. Óvodakép 13

I.5.3. Gyermekkép 13

I.5.4. Óvodapedagógus kép 14

II.1. Programunk célrendszere 15

II.1.1. Alapvető céljaink 15

II.1.2. Általános nevelési feladataink 15

II.1.2.1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai 15

II.1.2.2. Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai 16

II.1.2.3. Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai 16

II.2. A nevelés keretei 17

II.2.1. Az egészséges életmód alakítása 17

II.2.1.1. Gondozás 18

II.2.1.2. Egészségvédelem, edzettség biztosítása 22

II.2.1.3. Egészséges környezet biztosítása: 22

II.2.1.4. Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás 23

II.2.1.5. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedély-betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése 24

II.2.1.6. Bántalmazás, erőszak megelőzése 24

II.2.1.7. Az egészséges életmódhoz kapcsolódó innovációs tevékenység 26

II.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés 30

II.2.2.1. Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig. 30

II.2.2.2. Keretjellegű napirend 31

II.2.2.3. A gyermekek nyílt, pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása társaikkal, és a felnőttekkel 31
II.2.2.4. Értékelés és jutalmazás 34
II.3. A program tartalmi kerete 37
II.3.1. Hagyományőrzés, népszokások: 37
II.4. Az óvodai élet tevékenységformái 40
II.4.1. Játék 40
II.4.1.1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása. 41
II.4.1.2. A 3-8 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva. 42
II.4.1.3. A gyermekek beszédkészségének fejlesztése játék közben. 43
II.4.1.4. Játéksegítő módszereink, az élmények szerepe. 43
II.4.3. Vers, mese, dramatikus játék 47
II.4.3.1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. 47
II.4.3.2. A 3-8 éves korban megjelenő tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok) 47
II.4.3.3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.. 48
II.4.4. Ének, énekes játékok, zenehallgatás 49
II.4.4.1. A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások. 49
II.4.4.2. A 3-8 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása. 50
II.4.4.3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása. 50
II.4.4.4. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal, zenehallgatással. 51
II.4.5. Rajz, mintázás, kézi munka 52
II.4.5.1. A gyermeki alkotó - alakító tevékenységhez szükséges feltételek megteremtése 52
II.4.5.2. A 3-8 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése 52
II.4.5.3. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben 53
II.4.5.4. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása 53
II.4.6. Mozgás, mozgásos játék 55
II.4.6.1. A 3-8 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása 55
II.4.6.2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében 56
II.4.6.3. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben 57
II.4.7. Környezet tevékeny megszerettetése 58

II.4.7.1. A 3-8 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése 58
II.4.7.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása: 60
II.4.7.3. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat-és ismeretszerzés során 60
II.4.8. Munka jellegű tevékenységek 61
II.4.8.1. A munka jellegű tevékenységek tartalma: 61
II.4.8.2. Korcsoportonkénti tartalmak: 61
III. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének elvei intézményünkben 63
III.1. Általános elvek: 63
III.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált formában történő fejlesztésének célja: 63
III.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés- specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során: 66
III.3.1. Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei: 66
III.3.2. A látássérült gyermek fejlesztésének elvei: 66
III.3.3. Hallássérült gyermekek fejlesztésének elvei: 66
III.3.4. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei: 67
III.3.5. Beszédfogyatékos gyermek fejlesztésének elvei: 67
III.3.6. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei: 67
III.3.7. A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek fejlesztésének elvei: 67
IV. Kiegészítő Integrációs Program 68
IV.1. Az Integrációs Program célja: 68
IV.2. Szervezési feladatok: 68
IV.3. A nevelőtestület együttműködésének elvei 69
IV.4. A pedagógiai munka kiemelt területei: 70
IV.5. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka elvei 70
IV.6. Együttműködések kialakításának elvei az óvodán kívüli szervezetekkel. 71
IV.7. Óvoda-iskola átmenet támogatásának elvei 71
IV.8. Szülőkkel való kapcsolattartás elvei 71
IV.9. Intézményi önértékelés elvei 72
V. Tehetségígéretek gondozói rendszere Tündérkert Óvodánkban 73
A tehetséggondozás céljai Tündérkert óvodánkban: 73
A tehetséggondozás folyamatában kötelezően használandó dokumentumok 78
VI. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység 79

VI.1. Lehetőségeink 79
VI.2. Feladataink és kompetenciaköreink 80
VI.3. A gyermekvédelmi munka dokumentálása: 82
VII. Óvodánk kapcsolatrendszere 83
VII.1. Az óvoda és a család 83
VII.2. Az óvoda és az iskola 84
VII.3. Egyéb kapcsolatok 85
VII.3.1. Kapcsolat a fenntartóval 85
VII.3.2. Kapcsolat az Egészségügyi Szakszolgálatokkal 85
VII.3.3. Kapcsolat a szakszolgálatokkal 86
VII.3.4. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel 86
VIII. A program tervezése, elemzése, értékelése 86
VIII.1. A program működését tervező, elemző, és értékelő dokumentumok 87
VIII.2. A nevelőmunka ellenőrzése 87
Legitimációs záradék 88

I.1. Köszöntő

Szeretettel köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, és úgy gondolják, hogy gyermekük nevelését e program alapján dolgozó óvodapedagógusokra bízzák.

Olyan programot tartanak most a kezükben, mely a Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda szakmai programját, nevelőtestületének hitvallását tartalmazza. Az 1960-as években épült intézmény, a rendelkezésünkre álló eszközök, feltételek biztosítják számunkra a nyugodt, családias légkörben, jó levegőn, esztétikus környezetben való nevelőmunkát.

Programunk alappillére kettős:

- *Az érzelmekre építve hangsúlyozza a gyermek kreatív, alkotó tevékenységét, melynek rendkívüli jelentősége van az óvodás életében. Ez a kor nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen sajátosságokat szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, melynek hatására a gyermek érzelmei differenciálódnak, megnövekedik az érzelmi állapot tartóssága, csökken a gyermek labilitása, megszelídül a végleteket mutató érzelmi reagálása. Fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája, és megjelenhetnek a magasabb rendű érzelmei.*
- *A tevékeny óvodai élet megteremtése, melyben hangsúlyt kap a kreatív gondolkodási irány megerősítése, az alkotó erő kibontakozása, tanulási képességek, kompetenciák fejlesztése. Ez utat nyit a tapasztalat útján szerzett gondolkodásnak.*

Minden kisgyermeknek szeretnénk biztosítani, hogy egészségesen fejlődjön saját, egyéni ütemében, képességei szerint. Nevelőtestületünk különös hangsúlyt fordít a gyermekek egészséges életmódjának kialakítására, fejlesztésére. Tesszük ezt azért, hogy gyermekeink a kötetlen játéktevékenységek, spontán, változatos tevékenységek, mesehallgatás, énekelgetés közben rácsodálkozzanak az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet csodáira.

Köszönjük a szülőknek az odafigyelő, kritikus, vagy elismerő, de mindig támogató véleményét, mely sokat segített programunk megalkotásában.

Nevelőtestületünk 2013-ban egységesen döntött abban, hogy az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján arculatunknak leginkább megfelelő Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" című program adaptálásával alakítjuk ki Pedagógiai Programunkat.

Epöl, 2017. szeptember 1.

Dr. Nagyné Nagy Barbara

Intézményvezető

I.2. A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programját meghatározó törvények és rendeletek

Óvodánk Pedagógiai Programját az alábbi törvényi háttér figyelembevételével vizsgáltuk felül és dolgoztuk át:

- Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- A 137/1996. (VIII.28.) Korm. rendelettel kiadott az Óvodai nevelési országos alapprogramja
- Az 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról
- Az 1993. évi LXXIX. törvény 1999. évi LXVIII. törvény módosítása
- Az 1993. évi LXXIX. törvény 2003. évi LXI. törvény módosítása
- A 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 39/D. par. (9.) bekezdés
- A 255/2009. (XI.20.) Korm. rendelet
- A képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet
- A 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatása tantervi irányelve kiadásáról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- **Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, és a 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.**

I.3. A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda adatai

1. Az intézmény neve:
Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda

2. Az intézmény feladat ellátási helye:
2526 Epöl, Hősök tere 1.

3. Az intézmény típusa:
óvoda

4. Az intézmény OM azonosítója:
200788

5. Óvodai csoportok száma:
2 csoport

6. Az intézmény férőhelyeinek száma:
40 fő

7. Az intézmény államháztartási szakágazati besorolása:
851020 Óvodai nevelés

8. Az intézmény alaptevékenységeinek szakfeladat szerinti besorolása:
091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

9. Az intézmény működési köre:
Komárom-Esztergom Megye közigazgatási területe

10. Az intézmény alapító szervének és fenntartójának neve, címe:
Epöl Község Önkormányzat Képviselő testülete 2526 Epöl, Kossuth L. u. 8.

I.4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A gyermekek nevelésében megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltünk be, a különböző kultúrájú családokhoz előítéletektől mentesen közeledünk, figyelembe vesszük a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának követelményét.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Így a program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangolttá válik, mivel a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük.

I.4.1. Személyi feltételek:

Az óvodában dolgozók létszáma:	
Óvodavezető	1 fő
Óvodapedagógus	1 fő
Pedagógiai munkát segítő dajka	2 fő
Összesen:	4 fő

A nevelőmunkát az óvodai nevelés egész időtartamában óvodapedagógus végzi, az ő munkáját közvetlenül segítő gondozónő segíti. Munkánkat óraadó logopédus, szükség esetén fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus segíti.

Nevelőmunkánk során fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinkkel szakképzett óvodapedagógusok foglalkozzanak, távlati céljaink között speciális végzettségek megszerzése (fejlesztő pedagógus, mozgásfejlesztő pedagógus, logopédus) szerepel. Óvodapedagógusaink továbbképzések elvégzése során olyan elméleti és gyakorlati tapasztalatok elsajátítására törekednek, melyek segítségével Pedagógiai Programunk cél-és feladatrendszerét minél tökéletesebben tudják megvalósítani.

A nevelőmunkát közvetlenül segítő gondozónő szakképesítéssel rendelkezik. Kiemelt feladatunknak tartjuk azt, hogy olyan továbbképzéseken való részvételt biztosítsunk számára, mely segítségével mind hatékonyabban végezze mindennapi munkáját, Pedagógiai Programunkból adódó feladatokat.

I.4.2. Tárgyi feltételek:

A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Komárom-Esztergom megyében, Epöl község központjában, az iskola és a római katolikus templom szomszédságában helyezkedik el. Az intézményt Epöl Község Önkormányzata 1962-ben alapította meg, épületét az elmúlt évtizedekben többször is felújították pályázati és társadalmi támogatások segítségével. Ennek köszönhetően óvodánk kellemes, esztétikus, biztonságot nyújtó környezetet biztosít gyermekeink számára.

2013 nyarán nevelőtestületünk egyetértésével adaptáltuk Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív pedagógiai programot. Az elmúlt esztendőkben nagy hangsúlyt fektettünk arra kollégáimmal, hogy Tündérkert Óvodánkban láthatóvá tegyük, mi a művészetek eszközeivel dolgozunk. Intézményünkben két esztétikus, tágas, gyermekbarát csoportszoba várja gyermekeinket, mely tükrözi dolgozóink egyéniségét, s a gyermekek számára nyugalmat, otthonosságot sugároznak. Csoportszobáinkat természetes anyagokkal rendeztük be, ahol a gyermekek számára minden játéktevékenységnek külön kialakított helye van. Legnagyobb teret a meseszoba, az alkotó, rajzos terület és a zenei nevelés tere képezi. A csoportszobák barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos számunkra.

Környezetünkkel már az óvodába lépéskor tudatjuk, hogy milyen nevelést folytatunk intézményünkben. A gyermekek öltözőjében, folyosóján új arculat kialakításával, hirdetőtáblák elhelyezésével igyekszünk elősegíteni a családok, vendégeink hatékonyabb tájékoztatását. Itt találhatóak meg óvodánk dolgozóinak fényképes, névvel ellátott tablói, gyermekképünket, nevelésünk alapelvét és céljait bemutató tablóink, a szülők számára készült kiírások (évszak projektterveink, általános információs táblák, napirendek, heti rendek, bátorító nevelésünk elvei, nevelésünk eredményeit bemutató táblák).

Az óvoda öltöző- és mosdóhelyiségei a gyermekek gondozási feladatainak ellátására szolgálnak, melyek folyamatos karbantartást igényelnek. Az intézmény használaton kívül helyezett, egykori raktárhelyiségének felújításával lehetőségünk nyílt 2015 nyarán egy kis fejlesztő szoba kialakítására, mely megfelelő helyszínt biztosít a logopédusunk fejlesztő tevékenységének. A jövőben ezt a helyiséget mikro csoportos, egyéni fejlesztő tevékenységek (pl. tehetséggondozás) megvalósítására is fogjuk használni. Az eszközök beszerzését (pl. öltözőszekrények) és a helyiségek felújítását (pl. festés) jótékonysági rendezvényeink bevételeiből, illetve önkormányzati támogatásból finanszírozzuk, valamint folyamatosan

figyelemmel kísérjük a pályázati lehetőségeket is. Jövőbeni célunk egy jól felszerelt tornaszoba kialakítása a gyermekek hatékonyabb mozgásfejlesztése érdekében.

Tündérkert Óvodánk tágas, jól felszerelt udvara csendes, kerítéssel elzárt füves, bokros, jó levegőjű területen helyezkedik el, mozgásfejlesztő eszközökkel körülölelve lehetőséget biztosít a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. 2015 tavaszán megtörtént óvodánk udvarának parkosítása, szülői segítséggel elkészült „Ovikertünk", melyben a kis szorgos kezek tavasszal zsenge palántákat ültetgettek, majd egész nyáron át tartó lelkes nevelgetésnek köszönhetően ősszel betakarították a zamatos gyümölcsöket és zöldségeket. Jövőbeni terveink között szerepel az intézmény kerítésének felújítása.

I.4.3. Program rendszerábrája

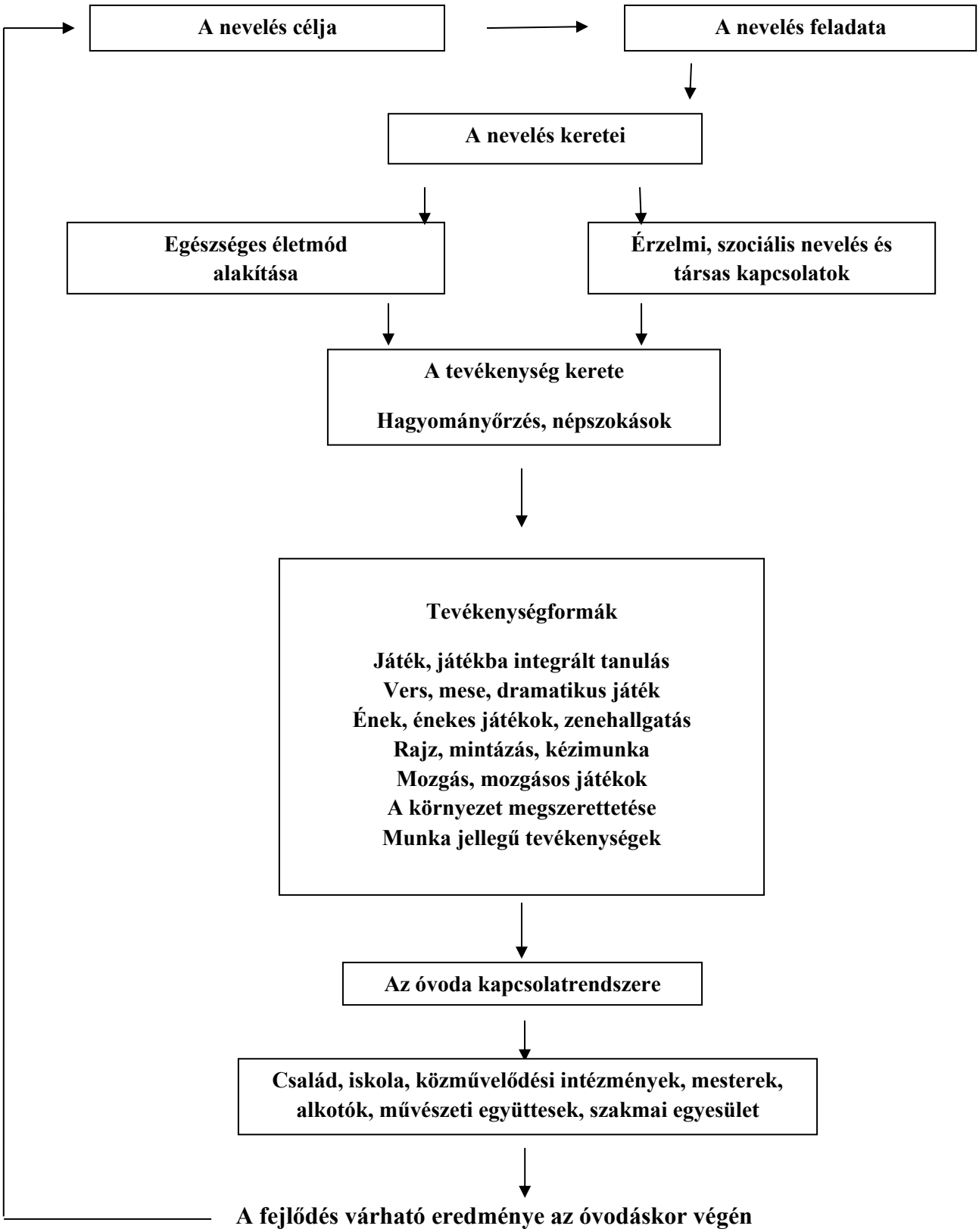

I.5. Hitvallás a gyermeknevelésről

I.5.1. Nevelésünk alapelvei

Szeretetteljes, biztonságot adó, érzelem gazdag óvodát teremtünk, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyereknek. Kiindulási pontjaink:

„TISZTELLEK TÉGED, FONTOS VAGY NEKEM, CSAKIS RÁD FIGYELEK, ÉS SEGÍTEK NEKED, HA SZÜKSÉGED VAN A SEGÍTSÉGEMRE”.

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető
- Nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatok, az óvoda összes dolgozója
- A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet
- Szeretnénk elérni, hogy minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de érzékelje azt is, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.
- A családi nevelésre építve, azt kiegészítve végezzük nevelő munkánkat.
- Segítünk kialakítani a gyermekek érzelmi kötődését a környezetükben élőkhöz, és településünkhöz, Epölhöz.
- Hagyományainkra építve, dalainkat, verseinket, meséinket tiszta forrásból merítve szeretnénk gyerekeinket a gyökereinkhez ragaszkodóvá nevelni

I.5.2. Óvodakép

A nevelés legfőbb feltétele a gyermeki személyiség kibontakoztatásában az őt körülvevő személyi és tárgyi környezet. Személyi és tárgyi feltételeink, szervezeti kereteink megteremtésével biztosítjuk óvodánk funkcióit, gyermekeink fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Lehetővé tesszük, hogy az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók maradéktalanul megvalósuljanak, s gyermekeinkben megteremtődjenek a következő életszakaszba, az iskoláskorba való átlépés belső pszichikus feltételei.

I.5.3. Gyermekkép

Óvodánkban a gyermeki személyiség kibontakoztatása során a tudatosan tervezett, tevékeny mindennapok hatására a gyermekek olyan: jó tartású, önálló, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekké válnak, akik tisztelik és szeretik a másikat, fogékonyak a művészetek iránt, az élmények hatására tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni.

I.5.4. Óvodapedagógus kép

Tradicionális szerepe az óvodapedagógusnak az óvó, védő, szerető szerep, az értékközvetítő, a normakövető, és a tanító szerep. Az elmúlt évek során új szerepek vállalása is szükségessé vált, ezek a játszó, a közösséget kialakító, formáló szerep, amely közösségben az óvodapedagógus partnerként van jelen.

Programunk magas színvonalú megvalósításához szükséges óvodapedagógusi képességek, kompetenciák:

- Műveltség
- Kiváló szakmai tudás, programismeret
- Gyermekismeret
- Kreativitás
- Önállóság
- Rendszerszemlélet
- Partnerközpontúság
- Tudatos tervezés
- Jártasság valamely művészeti területen
- Jártasság a digitális kultúrában
- Közösségi szerepvállalás

Programunk szellemében:

„Az óvodapedagógus ismerje és tudja értékeit, de azt is tudja, mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.”

II.1. Programunk célrendszere

II.1.1. Alapvető céljaink

- A gyermekek nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, a hátrányok csökkentése.
- Sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. Az eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása, komplex élmények biztosításával.

II.1.2. Általános nevelési feladataink

- A gyermekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az **erkölcsi-szociális**, az **esztétikai**, és az **intellektuális** érzelmek differenciálódásának és az anyanyelvi fejlesztésnek a segítésével.
- Egyéni képességfejlesztés – tanulási zavarokkal küzdő, sajátos törődést igénylő gyermekek felmérése, tanulási képességek és kompetenciák fejlesztése, a játéktevékenységre és a mozgásra alapozva.

II.1.2.1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítése a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése, segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt szerezzenek.

- A szociális érzékenység kialakulása segítése a másság elfogadását.

II.1.2.2. Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás, indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse elő a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- A gyermekek ismerjék szűkebb, tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A népművészet formanyelvén a program tevékenységi kereteként építi be a hagyományőrzést, a népszokásokat, a jeles napokat.

II.1.2.3. Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, az észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást,- különösen tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

II.2. A nevelés keretei

II.2.1. Az egészséges életmód alakítása

Ez a fejezet tartalmazza a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet „Az egészséges életmódra nevelés" fejezetének 128. § - 132. § - ig terjedő szakaszban előírt egészségfejlesztő program elkészítésének kötelezettségét.

Nevelésünk célja:

Óvodás gyermekeink egészséges életvitel igényének, szokásainak, készségeinek alakítása, testi-lelki fejlődésük elősegítése.

Feladatunk:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

- **Gondozás**
- **Testi nevelés**
- **Egészségvédelem, edzés**
- **Egészséges környezet kialakítása**
- **Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás**
- **Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése**
- **Bántalmazás, erőszak megelőzése**

II.2.1.1. Gondozás

A gondozásnak programunkban alapvető szerepe van, az egész óvodai életet átszövi. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata, aki folyamatos odafigyeléssel biztosítja a gyermek komfortérzetét. A gondozási feladatok teljesítésével bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot teremtünk. Minden esetben mintát adunk a gyermeknek, tanítjuk és gyakoroljuk a napi élethez szükséges szokásokat. Mindehhez figyelembe vesszük az otthonról hozott, családi szokásokat is. Az önkiszolgáló feladatok elvégzésével alakítjuk a gyermek énképét, és segítjük önállóbbá válását is a rájuk bízott feladatok sikeres teljesítésével.

Minden tevékenységet tudatos, pontos szóbeli megerősítéssel kísérünk, elegendő időt biztosítva a feladatok nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben való elvégzéséhez. Így nyílik lehetőségünk a gondozási teendők kultúrtartalmának közvetítésére is (pl. váljon igényükké a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus megjelenés és környezet, kulturált étkezés stb.)

Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermekek egészségének, testi épségének védelmét, edzését. A testi nevelés, egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított (pl. udvar, megfelelő játéktér, játékeszközök).

a.) Testápolás:

A testápolás a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A testápolás is – mint minden gondozási terület – egyfajta bensőséges, intim kapcsolatot teremt meg az óvodapedagógus és gyermekei között (pl. orrfújás, fogmosás, fésülködés alkalmával). Eleinte a kapcsolatfelvételt szolgájuk vele, később a tevékenységek megtanítására irányítjuk ezt. Minden esetben mutatjuk és magyarázattal kísérjük a teendőket. Cselekvés és beszélgetés közben megismertetjük a gyermekeket a testápolást szolgáló eszközökkel és azok használatával. A tevékenységet értékeljük a gyermekek egyéni fejlettségéhez mérten, szükség szerint segítjük őket. A testápolással kapcsolatos teendők önálló végzésére, az ide tartozó technikák gyakorlására neveljük a gyermekeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A már hallott instrukciók alapján képesek a feladatokat elvégezni és javítani.
- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek stb.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják.

b.) Öltözködés:

Az egészség megóvásában igen jelentős szerepe van az öltözködésnek. Az öltözködés gyakorlásával szintén a testsémáról kapnak jelzéseket gyermekeink. Közben tapasztalatokat szereznek az öltözködés sorrendjéről és arról, hogyan könnyebb a végrehajtás. Mindezeket a tevékenységeket szintén magyarázatunk, útbaigazításunk kíséri.

A gyermek öltöztetése mindig személyes gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez. Arra törekszünk, hogy kellemes légkör biztosításával, elismerő magatartásunkkal ápoljuk a gyermekek önbizalmát és megadjunk minden lehetőséget a feladatok önálló végzéséhez.

Mivel a megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért fontosnak tartjuk azt is, hogy a szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermekeiket többrétegűen öltöztessék a mindennapok során.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyükre teszik
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani
- Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés

c.) Táplálkozás - étkezés:

A gyermekek fejlődésének alapvető feltétele az egészséges, a gyermekek igényeit maximálisan kielégítő táplálkozás. Fontosnak tartjuk, hogy jó hangulatban, kellő időt fordítva étkezzenek a gyermekek az óvodában.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek étkezési szokásait és étvágyuk alakulását. Ennek ismeretében konzultálunk adott esetben a szülőkkel. Az eszközök fogásával, hordásával, célszerű mozgatásával járó feladatok a kéz apró, finom izmainak erősödését eredményezik.

A gyermekek érzékelik és megnevezik az ízeket, megnevezik az ételek nevét, összetevőit, a hideg és a meleg fogalma tudatosodik bennük az étel fogyasztása közben. Arra törekszünk, hogy a gyermekek az új ízeket is ismerjék meg, váljék igényükké az esztétikus terítés, a kulturált evés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasszanak.
- Önállóan öntenek folyadékot a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Étkezés közben halkan beszélgetnek.

Óvodás gyermekeinknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoport között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
(2) gyümölcs, zöldség
(3) hús, hal, tojás
(4) tej és tejtermék
(5) olaj, margarin, vaj, zsír

Tapasztalataink alapján sajnos úgy érezzük, hogy az óvodai étkeztetés napjainkban nem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét maradéktalanul teljesíteni. Ezért igyekszünk olyan újfajta szemléletet vinni nevelő munkánk során az óvodába, mely segítségével a szülőkkel szorosan együttműködve javítsunk ezen a helyzeten:

- Szülőkkel, támogatókkal együttműködve hetenként egy-egy zöldség- és gyümölcsnapot szervezünk.
- Tanácsot adunk a szülőknek, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki, milyen ételek fogyasztását kerüljék (pl. kóla, keksz, ropi, chips stb.)
- A gyermekeket igyekszünk új ízekkel megismertetni, az étkezést örömtelivé tenni.
- Alternatív egészségfejlesztő programokat (pl. projektek), játékos alkalmakat szervezünk mindennapjaink során, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítése).
- Egészséges táplálkozást népszerűsítő tevékenységeket tervezünk.
- Piacos játékot játszunk, zöldséges üzletet, kerteket látogatunk meg, így ismerkednek meg a gyermekek közvetlenül a zöldségekkel, gyümölcsökkel.
- Kóstolókat szervezünk, minden érzékszervet igyekszünk megmozgatni a tapasztalatok szerzése közben.
- Óvodánk udvarán található „Ovikert” – ben gyermekeink maguk veteményeznek, gondozzák palántáikat, majd letakarítják munkájuk gyümölcsét, így vonzóbbá tesszük számukra a mindennapi zöldség-gyümölcsfogyasztást.
- Kiemelten foglalkozunk a tejtermékekkel, kihangsúlyozva a tej fontosságát az emberi szervezet számára, a csontok és fogak egészségére való hatásáról.

d.) Mozgás:

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző-és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont-és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így a baleseteket is megelőzhetjük.

A mozgáshoz kapcsolódó gondozási feladatokkal elősegítjük a helyes higiénés szokások kialakítását is. Alapvető feladatunk, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak gyermekeink. Lehetőség szerint a szabadban mozgunk. Fontosnak tarjuk a mozgáshoz kapcsolódóan is a megfelelő, kényelmes öltözéket a szabadban és a csoportszobában egyaránt.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (pl. gyermeknap, játékos családi sportversenyek), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ Értelmi képességek terén:
- A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési terület integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- ✓ Szociális képességek terén:
- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „én tudat” fejlődését és a „szociális én” erősödését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt, így tanulják meg ezeknek a kezelését, elviselését.

e.) Pihenés:

Minden alkalommal biztosítjuk a pihenéshez szükséges nyugodt légkört, az altatáshoz illő mesével, halk zenével, altató dallal. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni alvásigényét, szokásait. A gyermekek magukkal vihetik kedvenc játékaikat az ágyba. Fontosnak tartjuk a gyermekek egészsége megőrzése érdekében, hogy megfelelő nagyságú és formájú fektetőkön pihenjenek. A délutáni pihenő alatt alapos szellőztetésre kerül sor, majd folyamatos levegő cserét biztosítunk szükség szerint. A pizsamákat hetente, az ágyneműket kéthetente adjuk haza, a szülők otthon tisztítják, fertőtlenítik azokat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az altatási idő alatt a gyermekek képesek nyugodtan pihenni.
- A mesét csendben, nyugodtan hallgatják.
- Az altató dal elhangzása után elszenderednek.

II.2.1.2. Egészségvédelem, edzettség biztosítása

A levegőzéssel élettani hatásán túl, elősegítjük többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakulását. Arra törekszünk a mindennapok során – lehetőség szerint – a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék. Intézményünk adottságai lehetővé teszik számunkra, hogy a játék, a mozgás, a játékos tevékenységek is a szabadban történjenek. Tavasszal és ősszel nagyobb kirándulásokat is szervezünk, ezzel is növelve a gyermekek edzettségét.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást óvodás gyermekeink esetében. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészségének megőrzése érdekében figyelemmel kísérjük a csoportszobák hőmérsékletét, a gyermekek ruházatát. Szükség esetén megbeszéljük a szülőkkel a praktikus öltöztetés módjait.

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával elősegítjük a gyermekek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására (pl. környezet tisztán tartása, portalanítás, fertőtlenítés stb.) Ezekkel az intézkedésekkel biztosítjuk a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, lekülönítve gondozzuk mindaddig, amíg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltöztetéssel, külön törülköző használatával igyekezünk gátolni.

Fontos feladatunk, hogy az anamnézis-felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. allergia, asztma, lázgörcs stb.) regisztrálása, figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása és a gyermek fiziológiás szükségletének biztosítása, az egészséges állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtése.

II.2.1.3. Egészséges környezet biztosítása:

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Intézményünk környezete jó alapot ad az óvodai nevelő munkához. Az óvoda legfontosabb

fejlesztési tere az óvodaudvar, ahol a gyermekek megfelelő időjárás esetén szinte egész napjukat kint tölthetik.

Udvari mozgásfejlesztő játékaink különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget, a labdás játékokhoz megfelelő nagyságú füves terület áll a gyermekek rendelkezésére. Játékos kezdeményezéseink során megfelelő helyszínt biztosít számunkra a tágas zöld övezet az énekes-dalosjátékokhoz, a bábozáshoz, mesedramatizáláshoz is egyaránt.

Az óvoda épületét, csoportszobáinkat a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével esztétikusan rendeztük be. A több funkciót betöltő csoportszobánk alkalmas a játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre egyaránt. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos számunkra.

Játékos tevékenységeink szervezéséhez igyekeztünk csoportszobánkban kis kuckókat kialakítani (pl. mesesarok, építő sarok, kézműves sarok stb.), ahol gyermekeink mikro csoportokban játszhatnak kedvükre.

Óvodánk tornaszobája a mindennapos mozgásfejlesztés alkalmával mindig a gyermekek rendelkezésére áll mobil mozgásfejlesztő, illetve AYRES eszközeink segítségével. Eszközeinket (labdák, karikák stb.) az elmúlt évek során pályázatok, sportprogramok szervezése által szereztük be.

Az öltözőnk berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége minden feltétel biztosított a nyugodt vetkőzéshez, öltözködéshez. Minden gyermeknek van külön ovis zsákja, ahol saját ruháit, cipőit megtalálhatja.

Az öltözőben a szülők részére esztétikus hirdetőtáblát helyeztünk el, ahol heti lebontásban tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a gyermekek szükségleteinek kielégítését, minden gyermeknek van külön fogmosó felszerelése, törülközője, fésűje.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Törekedjenek környezetük esztétikus kialakítására, vigyázzanak rendjére és tisztaságára.

II.2.1.4. Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, szükség esetén kezdeményezzük cseréjüket, javításukat. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékok használatánál, séták alkalmával hívjuk fel a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira. Kirándulások, utazás alkalmával szülői segítséget kérünk.

II.2.1.5. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedély-betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak, az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei: szabad beszélgetések és a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás „pozitív" élményei jelennek meg.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Ismerjék meg a környezetünket és egészségünket károsító, ártalmas hatásokat (média, alkohol, dohányzás)

II.2.1.6. Bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, amely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul."

- **Elhanyagolás:** a szülő vagy gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás vagy olyan körülmények, melyek veszélyt jelentenek, vagy nagy valószínűséggel jelenthetnek a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.
- **Érzelmi elhanyagolás:** az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

- **Fizikai elhanyagolás:** az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide tartozik az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

➢ **Gyermekbántalmazás:** valaki sérülést, fájdalmat okoz a gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

- **Fizikai bántalmazás**: az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
- **Érzelmi bántalmazás:** az a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmód, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. szobatisztaság idő előtti erőltetése, képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.
- **Szexuális bántalmazás:** a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl – ismételten – fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Nevelő munkánk során alapvető feladatunknak tekintjük a ránk bízott gyermekek nevelése, ezzel összefüggésben kötelességünknek érezzük, hogy közreműködjünk a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Feladataink:

- Óvodánk ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat, felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- Óvodánk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal. Amennyiben intézményünk a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermekek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan „érzékenyek”. Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak számukra egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is.

Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

II.2.1.7. Az egészséges életmódhoz kapcsolódó innovációs tevékenység

Egészséges életmódra nevelés az „Egészséghetek a négy évszak jegyében” projektben:

Projekt előzménye:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, illetve a Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programja alapján nevelőmunkám egyik legfontosabb feladata gyermekeim testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- A családok életvitelét, szokásaikat megismerve felismertem, hogy a szülők szemléletmódját formálva nagy hangsúlyt kell fektetnem gyermekeink egészségtudatosabb nevelésére, ezáltal példát, segítséget, támpontot nyújtva a szülőknek.

Az egészséges életmód megalapozása során óvodánkban igyekszünk gyermekeink és családjaik szemléletmódját alakítani. Évszakonként egy-egy hetet az egészséges életmódnak szentelünk, legyen az testi-, vagy akár lelki egészség.

Nevelőmunkánk során nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmódra nevelésre, az egészséges életvitel igényének alakítására, a gyermek testi fejlődésének elősegítésére.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A családok életvitelét, szokásaikat megismerve felismertem, hogy a szülők szemléletmódját formálva nagy hangsúlyt kell fektetnem gyermekeink egészségtudatosabb nevelésére, ezáltal példát, segítséget, támpontot nyújtva a szülőknek.

Projekt térképe:

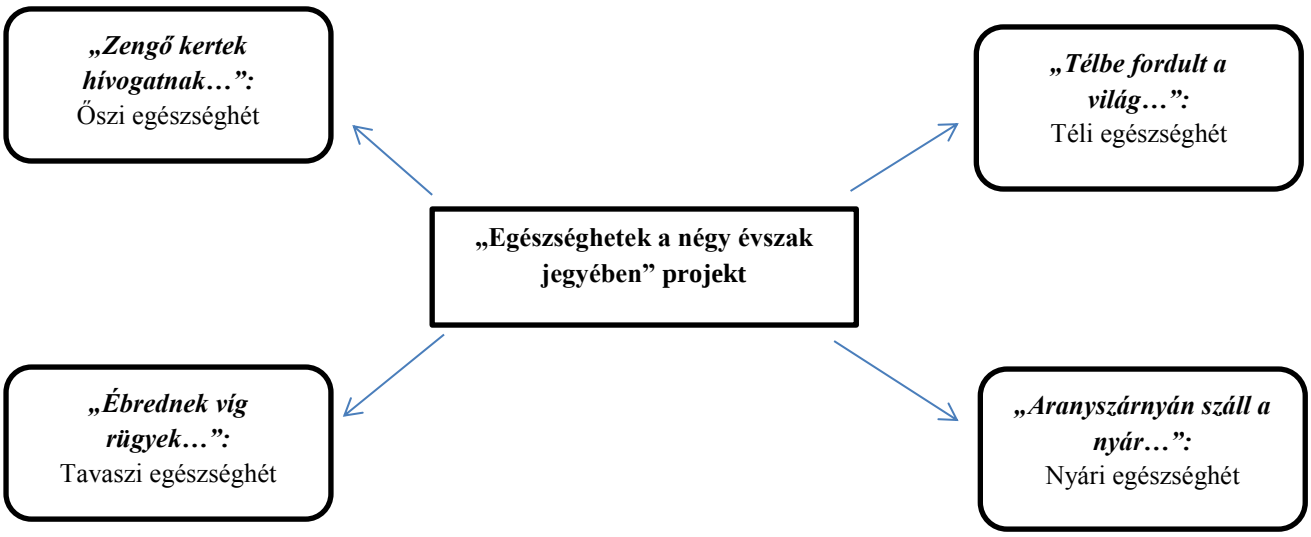

- A gyermekek egészséges életmód iránti érdeklődésének felkeltése, az egészségtudatos magatartás megalapozása.
- Egészséges életviteli szokások megismertetése, gyakorlása.
- Egészséges táplálkozási szokások kialakítása, pozitív irányú befolyásolása.
- A mozgás kiemelkedő élettani szerepének hangsúlyozása.
- A gyermekek lelki egészségének védelme.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, környezet – és természetvédelmi szabályok elsajátíttatása. A gyermekek környezetükhöz való pozitív érzelmi viszonyának elmélyítése.
- Sokoldalú, több érzékszerven keresztül történő tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek szociális képességeinek fejlesztése: társas kapcsolatok, pozitív beállítódás, együttműködési képesség, akarati tényezők.
- A családok szemléletformálása, a szülőkkel való együttműködés elmélyítése.

A projekthez kapcsolódó kompetencia területek fejlesztése:

- **Erkölcsi és szociális kompetencia fejlesztése:**
  - Egymásért érzett felelősség kialakítása, egymás megsegítése tevékenységek során.
  - Helyes viselkedési szokások megismerése és gyakorlása.
  - Akarati tulajdonságok alakítása: önismeret, önellenőrzés a tevékenységek elvégzésekor.
  - Feladattudat, szabálytudat és feladattartás a játékszabályok és az elvállalt munka végzése során.
  - Önálló problémamegoldó képesség kialakítása.

- **Kommunikációs kompetencia fejlesztése:**
  - Beszélgető kör alkalmával érthető, kifejező, folyamatos beszéd elősegítése.
  - Tiszta artikuláció és beszédtechnika fejlesztése mondókázás, verselés és mesemondás alkalmával.
  - A gyermekek beszédkedvének felébresztése és ébrentartása a tevékenységek során.
  - Nonverbális kommunikáció eszközeinek (mimika, tekintet, gesztus) fejlesztése.
  - A gyermekek beszéd- és kérdéskultúrájának fejlesztése.

- **Testi kompetencia fejlesztése:**
  - Nagymozgások, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika, erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése.
  - Mozgáskultúra fejlesztése a mozgásos játékok alkalmával.
  - Egyenletes lüktetés érzékeltetésének fejlesztése énekes játékok, mondókázás alkalmával.
  - Zenei ritmushangszerek használatának megismerése és gyakorlása.

- **Értelmi kompetencia fejlesztése:**
  - Figyelem, gondolkodás, emlékezet, ok-okozati összefüggések felismerésének fejlesztése a tevékenységek alkalmával.

- Alaklátás, rajzi kifejezőképesség, színérzék fejlődésének elősegítése.

Módszerek:

Beszélgetés, bemutatás, bemutattatás, szemléltetés, vizsgálódás, magyarázat, tevékenykedés, gyakorlás, ellenőrzés, segítségnyújtás, ismétlés, értékelés, megerősítés, dicséret.

Projektmódszer alkalmazása, tevékenységi területek komplexitásának kihangsúlyozása.

Erőforrások:

- Humán erőforrás: gyermekek, óvodapedagógus, dajka, családok, védőnő, orvos.
- Tárgyi erőforrás: laptop, nyomtató, videó kamera, cd-lejátszó, projektor.
  (Az egészséghetek konkrét tárgyi feltételei részletezve a táblázatokban.)

II.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Nevelésünk célja:

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladataink:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

II.2.2.1. Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Fontos feladatunknak tekintjük, hogy a családokkal közösen együtt teremtsük meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez.

Intézményünkben hagyománya van a gyermekek óvodába történő beszoktatásának, hosszú évek tapasztalatai alapján lehetőséget biztosítunk az „anyás beszoktatásra”. Az óvodába lépés minden gyermek életében nagy „mérföldkő”, hiszen rövid időn belül kell megismerkedniük számukra még idegen felnőttekkel, gyermekekkel, környezettel, új szabályokhoz kell alkalmazkodniuk stb. Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy szüleikkel, családtagjaikkal együtt ismerkedjenek meg a számukra még teljesen új világgal, megkönnyítve a későbbi elszakadásukat a családi kötelékükből.

Feladatunk:

- A családok megismerése, nevelési szokásaik előítélet mentes feltárása.
- A gyermekek korai óvodás kort megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismerete, melynek eszköze a személyiséglap és a családlátogatás.

Célunk:

- Megkönnyíteni a gyermek, a család óvodai életbe történő beilleszkedését.

Óvodánkban ma már hagyománya van a gyermekek óvodába lépését megelőző „családlátogatásoknak”. Ezen alkalmak során lehetőségünk nyílik a családokkal való megismerkedésre, a gyermekekkel való találkozásra a meghitt, szeretetteljes, biztonságot nyújtó meleg családi fészek keretein belül.

Információt kaphatunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatról, a gyermek élettörténetéről. Megtapasztalhatjuk a családok eltérő szokás- és normarendszerét, melynek ismeretében a későbbiek során mindezeket hasznosíthatjuk a gyermek alaposabb megismerése érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

II.2.2.2. Keretjellegű napirend

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Óvodánk napirendjének tervezésénél figyelembe vettük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet, az egész nap során érvényesül a folyamatosság és a rugalmasság elve. Az évszaknak és az időjárásnak megfelelően változik a szabadban eltöltött tevékenységek ideje. Egy héten egyszer a kötelezően szervezett – mozgásos nap miatt – a játékba integrált tanulás ideje lecsökken.

Időtartam	Tevékenység	
7.00-8.30	Személyes percek Szabad játék	J Á T É K
8.30-10.30	Játékba integrált egyéni és mikro csoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai Vers, mese, dramatikus játékok Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zenei képességek fejlesztése	
10.30-11.45	Játék a szabadban (mikro csoportos tapasztalatszerzések, séták, énekes játékok az udvaron, mindennapi edzés: kocogás, futás)	
11.45-12.45	Ebéd, testápolási teendők	
12.45-14.30	Pihenés, altatás mesével, altatódallal	
14.30-15.00	Testápolási tevékenységek Uzsonna	
15.00-16.00	Játék a csoportszobában vagy a szabadban	JÁTÉK

II.2.2.3. A gyermekek nyílt, pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása társaikkal, és a felnőttekkel

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az

óvodában érzelmi biztonság szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermek érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt.

Nevelő munkánk során arra törekszünk, hogy óvodás gyermekeink számára olyan környezetet teremtsünk, melyet érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör jellemez. Mindennapjaink során fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Modell értékűnek tekintjük gyermekeink számára az óvodapedagógusok és az óvoda más dolgozóinak kommunikációját, egymáshoz való bánásmódját, viselkedését.

A gyermek pozitív kapcsolatai csak úgy alakulnak, ha jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását segíti az óvoda felnőtt-és gyermekközössége. A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk, hogy az adott közösség meg tudjon felelni az elvárásoknak. Az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára elérhetővé, vonzóvá tesszük egyéni sajátosságaik figyelembe vételével. Bizalmas kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel az együttneveléshez.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, a pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan határozzuk meg.

Ugyanakkor lehetőséget adunk a javításhoz. A kapcsolat építése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes perceket, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzésének meghallgatására, elfogadására.

A szocializáció szempontjából különös szerepe van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, felelősség tudatukat.

A gyermekek kezdetben érzelmileg, majd belátásuk alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet a felnőtt közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoport közösséggé formálódását. Egyre inkább szükségét látjuk, hogy a nehezen szocializálható, lassan fejlődő gyermekkel pszichológus. logopédus foglalkozzon. Az esélyegyenlőség megvalósulása érdekében vállaljuk a gyermekek befogadását.

A felnőtt-gyermek viszonyában a következő adleri elveket tartjuk fontosnak

1./ A felnőtt próbálja megérteni –elsősorban érzelmileg a gyermeket

2./ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni.

3./ A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.

4./ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

5./ A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri "határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.

6./ A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani,ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.

7./ A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.

8./ A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során.

9./ A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív én-képe kialakulhasson. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépéseknek, fejlődésnek.

10./ Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.

11./ A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő előrevivő megfogalmazás jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbánás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

12./ A gyermek viselkedés kultúráját fejlessze a felnőttek bizalom előlege és az a szemlélet, amely a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

13./ Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.

14./ A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

A fenti célok megvalósításához a nevelőtestület által kidolgozott szokásrendszert működtetünk.

A sajátos nevelési igényű, különleges gondoskodást igénylő gyermekek másságának elfogadására nevelés keretén belül különösen fontos a felnőttek modell szerepe.

Meg kell tanítani gyermekeinket arra, hogy szeretettel, elfogadással forduljanak a sajátos nevelési igényű társaik felé.

Segíteni kell a különleges bánásmód alkalmazásával a gyerekek beilleszkedését társaik közé.

Feladatunk:

- Igazságos és differenciált, egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelő bánásmód kialakítása, a fejleszthetőség alapját képező egyedi képességek, tulajdonságok feltárásával.
- A társakkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáinak megismertetése, elsajátíttatása, együttműködésre nevelés.
- A különbözőségek elfogadására és tiszteletére nevelés.

- Az én tudat alakulásának és az én érvényesítő törekvésnek elősegítése.
- A gyermek önmagához való viszonyának, énképének, önismeretének, önértékelésének, önirányító képességének fejlesztése.
- A gyermekek akaratának fejlesztése a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben.
- Önállóság, önfegyelem, önbizalom, önbecsülés fejlesztése.
- A kitartás, pontosság, feladattudat, szabálytudat, önértékelés alakítása.
- A társas együttélés szabályainak, szokásainak gyakorlása a csoport fejlettségi szintjén.
- Szükség esetén speciális szakemberek bevonásának kezdeményezése (pl. nehezen szocializálható, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében).
- Megismertetjük a gyermekekkel az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükkel.
- A magyarság, a magyar nép kultúrájával, és hagyományaival való ismerkedés.

II.2.2.4. Értékelés és jutalmazás

Célunk: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Feladatunk:

- Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges, a jutalmazás, és ennek előlegezett formája: a bíztatás. Ezzel erősítjük leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítjuk ki a pozitív motivációkat.
- A gyermekek szöveges, átfogó értékelését évente minimum két alkalommal végezzük el a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseink alapján. Elsődleges mérőeszközünk a tudatos megfigyelés, a gyermek tevékenységének és produktumának vizsgálata Nagy Jenőné: Gyermektükör c. műve alapján.
- A gyermek jutalmazásának elvei és formái: verbális és nonverbális kifejezések, kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt, megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása.
- Fontosnak tartjuk, hogy a jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású legyen. Tárgyi jutalmazást nevelő munkánk során nem alkalmazunk.
- Fegyelmező intézkedéseink közé tartoznak: az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges esetben tevékenység megállítása, elkülönítés, étel, tárgy, vagy szeretet megvonását nem alkalmazzuk. Mindig a gyermek viselkedésének közösségellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéljük el, és nem a gyermeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek ragaszkodjanak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez egyaránt.
- Váljék igényükké a viselkedés és helyes cselekvés szokás szabályainak betartása, egymást figyelmeztessék erre pl. megszegésük esetén.

- A felnőtt kérése nélkül is segítsenek egymásnak, érezzenek együtt a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgozzanak, bízzanak önmaguk képességeiben.
- Konfliktus helyzetben igyekezzenek maguk megoldani problémáikat.
- Érdeklődjenek társaik, barátaik iránt, a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Váljék igényükké a tevékenységekben való részvétel és együttműködés, a feladatokat türelmesen, a megbeszéltek alapján végezzék el.
- Legyenek képesek nyugodtan, figyelmesen végighallgatni a felnőttek, gyermekek közléseit, szavak nélkül is értsék meg környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Értékeljék saját tetteik és az eléjük tárt magatartási példákat.
- Érvényesítsék kezdeményezőkészségüket, nyilvánítsák ki tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekezzenek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan váljanak éretté az iskolába lépésre.

II.3. A program tartalmi kerete

II.3.1. Hagyományőrzés, népszokások:

A néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását fontos feladatunknak érezzük, óvodánk a hagyományőrzés természetes közege. Óvodapedagógusként jól ismerjük a népszokások eredetét, azok lényegét, jelképeit, azokat megjelenítjük az ünnepkörök kialakítása során. A népszokásokkal, néphagyományokkal kapcsolatos ismereteik segítik a dalok, mondókák, versek befogadását, a zenei képességek és a vizuális kifejezőkészség fejlődését. Lehetőség szerint a gyermekek ismerjék meg környezetük jellegzetességeit, kiránduljanak.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:

- **Vers, mese, dramatikus játék:** Népmesék, mondókák, közmondások, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések.
- **Ének, zene, énekes játékok, tánc, zenehallgatás:** Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:** Sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalácssütés.
- **A külső világ tevékeny megismerése:** Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.
- **Mozgás, mozgásos játékok:** Ügyességi és sport játékok.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez óvodapedagógusként a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységeket biztosítunk.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, tervezgetés, együttmunkálkodás örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát. Maga az ünnep nem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

Az óvodánkban megtartott jeles napok időrendben, s azok tartalmai:

Az ŐSZ jeles napjai, ünnepei:

- **Szüret:**
  3-4 évesek: hallgassanak éneket, mondókát, almáról, körtéről, szüretről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.
  4-5 évesek: ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az ősz gyümölcseit. Lehetőség szerint vegyenek részt a szüret előkészítésében (alma, szőlő). A kirándulások során gyűjtsenek terméseket (dió, makk, gesztenye), süssenek pogácsát. Játsszanak népi játékot, ha mód van rá, préseljenek mustot, táncoljanak népzenére.
  5-7 évesek: Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot, szemezzék, préseljék a szőlőt. Készítsenek termésekből bábokat, esetleg egyszerű hangszereket. Pattogtassanak kukoricát, süssenek tökmagot.

- **Márton napi köszöntő**

A TÉL jeles napjai, ünnepei:

- **Advent**
- **Mikulás**
- **Luca nap**
- **Karácsony**

  3-4 évesek: Ismerkedjenek meg az advent jelképeivel: koszorú, naptár. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a Karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágat, az ültetett Luca-búzát, ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.

  4-5 évesek: Kísérjék figyelemmel az adventi naptár és a koszorú készítését. Tegyék vízbe a cseresznyeágat, ültessenek Luca-búzát, fényesítsenek almát, fessenek az ablakra, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszeket különféle technikával. Készítsenek ajándékot szüleiknek. Mikulás és Karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát. Egyenek almát, mézes diót, gyújtsák meg a gyertyát.

  5-6-7 évesek: Az óvodapedagógus irányításával készítsenek adventi naptárt. A megbeszélt feladatokból bontsanak ki egyet naponta és oldják meg a kijelölt feladatot. Luca napján tanuljanak mondókát, verset a Mikulásnak és „Karácsonynak". Ültessenek Luca napi búzát, figyeljék az időjárást, készítsenek asztaldíszt. Készüljenek rövid műsorral a közös ünnepélyre (vers, ének).
- **Farsang**

  3-4 évesek: Egyszerű technikával díszítsenek papírálarcot, ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.

  4-5 évesek: Díszítsenek farsangi álarcot, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás meséket, verseket.

  5-7 évesek: Tanuljanak farsangi dalt, készítsenek álarcokat, vagy fejdíszeket, öltözzenek jelmezbe. Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Az óvodapedagógus irányításával süssenek fánkot.

A TAVASZ jeles napjai, ünnepei:

- **Húsvét**

  3-4 évesek: Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást az óvodapedagógus segítségével, tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

  4-5 évesek: Tegyenek nagyobb sétát a környéken, díszítsenek tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat, tanuljanak locsolóverset.

  5-7 évesek: Díszítsék az ablakot festéssel, tegyenek nagyobb kirándulásokat. Tanuljanak mondókát a locsoláshoz, fessenek tojást.
- **Zöldág járás, majális**

  3-7 évesek: A nagycsoportos gyermekek készítsenek a kicsiknek májusfát. Az óvoda udvarán a fákat díszítsék fel, majd kis májusfákkal járják körbe tavaszi dalokat énekelve.

- **Gyermeknap**
  3-7 évesek: A gyermekek vegyenek részt játékos versenyekben, ügyességi játékokban. Az óvodapedagógusok készítsenek ajándékot a gyermekeknek.

ZÖLD jeles napjaink: 3-7 évesek

Cél: A környezet védelmére, megóvására nevelés, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása.

- **Állatok világnapja:** A gyermekek ismerkedjenek meg a felelős állattartás, állatgondozás szerepével.
- **Víz világnapja:** A gyermekek végezzenek vizes tevékenységeket az óvodapedagógusok együttműködésével, ismerkedjenek meg a víz fontosságával.
- **Föld napja:** A hozott magokat, palántákat az óvodapedagógusok segítségével ültessék el a kertben vagy a cserepekben.
- **Madarak, fák napja:** A gyermekek kiránduljanak az erdőbe, ismerjék meg az erdő élővilágát, szerepét az ember életében.

II.4. Az óvodai élet tevékenységformái

II.4.1. Játék

A játék a gyermek pszichikus szükséglete, fejlődésének alapja, személyiségének tükrözője, mint leggyakoribb tevékenysége, a fejlesztésének leghatékonyabb eszköze. Fontosnak tartjuk, hogy a játék legyen az öröm és élmény forrása, az érzelmi hatások feldolgozásának lehetősége. A játék, mint domináns tevékenység, magában hordja a másik két tevékenység elemeit is (munka, tanulás). Motívuma az öröm, a bánat, a kaland feszültsége, az erő próbálgatása, az önkifejezés és kommunikáció igénye.

Gyermekeink a játékban kiélhetik, kipróbálhatják, feldolgozhatják és gyakorolhatják az életben előforduló szituációkat, élményeiket. Ugyanakkor megoldási módot kapnak bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhatnak, kiélhetik szorongásaikat, problémáikat és feldolgozhatják kellemes és kellemetlen élményeiket.

Nevelésünk célja:

- Az érzelmi átélések, az élmény és tapasztalatszerzések során, szabadon kibontakozhassanak a gyermekek vágyai, egyéni elképzelései.
- Minél sokrétűbb tapasztalatszerző és tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.
- A tartalmas gyermeki játék belső késztetésből fakadjon.

Feladatunk:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a tanulásba integrált játék során.
- A 3-8 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei.
- Cselekvéses felfedezéses tanulás.
- Intellektuális érzelmekre építés.

II.4.1.1. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.

- **Csoportok légköre**
  A tevékenységeknek a tartalmas, elmélyült játék az alapja, ezért a gyermekek óvodába lépésétől kezdve arra törekszünk, hogy stabil szokás-és szabályrendszert alakítsunk ki csoportunkban. Csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra válását. Gyermekeink szabadon szervezhetik tevékenységeiket, választhatják meg társaikat, a játékhoz szükséges eszközöket stb. A játékos légkört igyekszünk segíteni a kellő időben adott segítségünkkel, megerősítéssel, új ötletek felajánlásával.

- **A hely biztosítása**
  A gyermekek a csoportszobában önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével alakítják ki játéktevékenységeik számára a megfelelő helyet. Mindennapjaink során úgy szervezzük tevékenységeinket, hogy a gyermekeknek lehetőségük legyen a „kuckósításra", megfelelő teret biztosítunk a „mesesarokban" való bábozásra, az „építősarokban" való játszásra, illetve a „barkácssarokban" való kreatív tevékenységekre. Tornaszobánk állandó lehetőséget biztosít gyermekeink számára az AYRES terápiás eszközök, illetve mobil mozgásfejlesztő eszközeink használatára. Az udvari játékot változatossá teszi a homokozás, a mozgásos eszközök használata, illetve a népi dalos játékok játszása.

- **A játékhoz szükséges idő**
  Gyermekeink óvodába való megérkezésük pillanatától kezdődően szabadon választott játékkal játszhatnak. A játék folyamatosságát napirendünk biztosítja, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül. A napi élet szervezésében arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységekhez, a szabad levegőn való tartózkodáshoz.

- **A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe.**
  A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalataikkal a játék tartalmát gazdagítják. Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti-és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataikat a gyermekek a játékban újra és újra átélhessék mindennapjaik során.

II.4.1.2. A 3-8 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva.

- A gyermekek játékában először a **gyakorlójáték** jelenik meg. Miközben a gyermek ily módon manipulál, olyan örömérzést él át, mely többszöri ismétlésre készteti. A gyakorlójáték biztonságérzetet ad a kisgyermekeknek, örömet, oldottságot biztosít. Az udvaron és a csoportszobában is biztosítjuk a gyakorlójáték feltételeit. Mintát adunk az eszközök használatához, és a játékok elrakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, hat a laterális dominancia kialakulására. A gyermekeket segítjük játékuk továbbfejlesztésében, elsősorban személyes példamutatással.
- A kicsik **szerepjátékában** egyszerű mozzanatok jelennek meg együttlét, együttmozgás formájában. Lehetőséget biztosítunk már a legkisebbeknek a papás-mamás, az orvosi, a fodrászos, kalauzos játékra, a „mintha" élmény megteremtéséhez szimbólumokat használunk.
- A **bábozás** az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. Csoportunknak kedvenc bábja van, akinek a gyermekek szívesen elmondhatják örömüket, bánatukat, kívánságaikat. Ez a báb nagy segítségünkre van a „beszoktatás" időszakában is, amikor segítségével ismertetjük meg az apróságokat az új környezettel.
- A **konstruálás, építés, barkácsolás** ebben a korban az óvodapedagógus által jelenik meg az óvodában, a gyermekeket is bevonva ebbe a tevékenységbe. Később önállóan építenek, barkácsolnak a gyermekek, miközben átélik az „én készítettem, én alkottam" örömét.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek játszanak olyan egyszerű **szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat,** amelyek könnyen betarthatóak, s a mozgásigényüket is kielégítik.
- A nagyobbaknál érzelmekkel telibb **szerepjáték** jelentkezik, melyhez különösen erős képzelőerő társul. Segítjük őket abban, hogy minél több szerepet megformálhassanak, minél jobban beleélhessék magukat egy-egy szerepbe. Arra törekszünk, hogy a nagyobb gyermekek egymás között, megbeszélés alapján vállaljanak szerepeket.
- A nagyoknál a **mese, dramatizálás, bábozás** igénye növekszik, egy-egy meseélmény feldolgozásánál a többboldalú örömszerzést biztosítjuk a gyermekeknek.
- A **konstruálás** egyre összetettebb, bonyolultabb lesz, a létrehozott tárgyakat a gyermekek felhasználhatják a szerepjátékban.
- Törekszünk a **szabályjátékok** megszerettetésére, lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek maguk is alkothassanak szabályokat, vezessenek játékokat.
- A **szerepjátékok** kiegészülnek az énekes-táncos, népi játékokkal, mozgásos küzdő játékokkal.

II.4.1.3. A gyermekek beszédkészségének fejlesztése játék közben.

A játék számtalan lehetőséget nyújt a kommunikációra, a párbeszédek kialakítására. Szerepvállalásaink modellértékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus), hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. Az anyanyelvi játékok során fejlődik a gyermekek artikulációja, bővül szókincsük, fejlődik kifejezőkészségük.

II.4.1.4. Játéksegítő módszereink, az élmények szerepe.

A nyugodt, tartalmas játék alapfeltétele a stabil szokás-és szabályrendszer. Ennek kialakításához állandó mintaadást, és sok pozitív megerősítést alkalmazunk. A kicsiknél sokszor kezdeményezünk játéktevékenységet, de elfogadjuk a gyermekek ötleteit, elképzeléseit is.

Konfliktushelyzet esetében akkor avatkozunk közbe a gyermekek játékába, ha durvák egymással, vagy veszélyeztetik egymás testi épségét. A nagyobb gyermekeknél a háttérből szemlélődve követjük a játékot, de ha kell, náluk is kezdeményezhetünk modell szerepet.

Törekszünk arra, hogy minél több élményt nyújtsunk, megújítsunk, hogy a gyermekek a játék során újra átélhessék korábban szerzett élményeiket. A gyermekek játékában a negatív élmények is gyakran megjelennek, ezeket toleráns módon kezeljük, hogy kijátszhassák magukból.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül, megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvodapedagógusaink által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek, és felajánlottak.

Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

II.4.2. Játékba integrált tanulás

A tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermek megismerési vágyára, természetes érdeklődésére épül.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, óvodapedagógusaink által kezdeményezett tevékenységi formákban szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítik a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A tanulás lehetséges formái óvodánkban:

- Az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások kialakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Óvodapedagógusaink által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás

Célunk:

- Az óvodás gyermekek kompetenciájának fejlesztése.
- Attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.
- A gyermekek cselekvő aktivitásának, kíváncsiságának segítségével a tapasztalás lehetőségeinek biztosítása, a gyermekek sikerélményhez juttatása.
- Az eredményes óvodai léptékű tanulás elősegítése és az iskolai tanuláshoz szükséges képességek megalapozása.

Feladatunk:

- Személyes érzelmi kötődésen nyugvó, nyitott kölcsönösen átadó és befogadó felnőtt-gyermek kapcsolat megteremtése.
- A gyermekek között alakuló spontán beszélgető helyzetek támogatása.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenység felkínálása során.
- A kiemelkedő képességű tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Az óvodapedagógus módszertani szabadsága és felelőssége, hogy kötetlen vagy szervezett foglalkozásokon biztosít lehetőséget a gyermekek ismeretszerzésére.

Óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

3-4 éves korban a gondozás, az egészséges életmódra nevelés, az átfogó nevelési terület, amelynek keretében az egészségügyi jó szokások, a közösségi élet szabályainak megalapozása és a gyermekek intellektuális fejlesztése történik.

4-5 éves korban az ismeretszerzés lehetőségei és csatornái már szélesebbek. A gyermekek igényesebbek, egyéni érdeklődési körük már körvonalaiban felfedezhető. Mi olyan képességek kifejlődéséhez nyújtunk segítséget, melyek a pozitív értékek mentén segítik őket eligazodni, érvényesülni a világban. Ez a feladat az önérvényesítés társadalmilag elfogadott normáinak megalapozása és fejlesztése.

6-8 éves korban az óvodánkban belépnek a gyermekek életébe a különböző megbízatások, tisztségek (pl. naposi rendszer, alkalmi megbízások, környezet, növénygondozás stb.). A gyermekek önként vállalják ezeket a megbízásokat, és a legkisebb sikerélmény is örömmel tölti el őket.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek fejlesztésünk eredményeként 6-8 éves korukra belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érnek.
- A gyermekek életkorát és fejlettségi szintjét figyelembe véve biztosítjuk a rugalmas beiskolázást.
- Gyermekeink beiskolázásának feltétele a testi, lelki, szociális fejlettség megléte.

II.4.2.1. Szervezett tanulás formái

(a 3-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmasak)

Kötelező	**Mozgás – mozgásos játék** **Énekes játékok (4-7 éveseknek)**
Közvetve kötelező	**Vers, mese, dramatikus játék**
Kötetlen	**Rajz, mintázás, kézimunka** **A környezet megszerettetése** **Ének-zenei képességfejlesztés** **Egyéni fejlesztések**

II.4.2.2. A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	**Mozgás, mozgásos játék Vers, mese, dramatikus játék Énekes játékok**
Mikro csoportos	**Ének zenei képességfejlesztés Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése**
Egyéni	**Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint**

II.4.2.3. A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Vers, mese, dramatikus játék (naponta)	Ének, énekes játékok (hetente)	Rajz, mintázás, kézimunka (hetente)	Mozgás, mozgásos játék (hetente)	A környezet tevékeny megszerettetése (hetente)	Napi szervezett tanulási időkeret maximum
3-4 évesek	5-10 perc	10-15 perc	10-15 perc	10-15 perc	10-15 perc	35 perc
4-5 évesek	10-15 perc	15-20 perc	15-20 perc	15-20 perc	15-20 perc	45 perc
5-7 évesek	15-20 perc	30-35 perc	30-35 perc	30-35 perc	30-35 perc	65 perc

II.4.2.4. Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Mese, vers, dramatikus játék	Mese, vers, dramatikus játék	Mese, vers, dramatikus játék	Mese, vers, dramatikus játék	Mese, vers, dramatikus játék
Udvari játékba integrált tanulás	Mozgás, mozgásos játék	Környezet megszerettetése	Környezet megszerettetése	Ének, énekes játék, zenehallgatás	Környezet megszerettetése
Délutáni játékba integrált tanulás	Mozgás, mozgásos játék	Rajz, mintázás, kézimunka	Rajz, mintázás, kézimunka	Ének, énekes játék, zenehallgatás	Rajz, mintázás, kézimunka

II.4.3. Vers, mese, dramatikus játék

Nevelésünk célja:

- Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése, pozitív személyiségjegyeik megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével.

Feladatunk:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A 3-7 éves korban megjelenő tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

II.4.3.1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.

A verseket, meséket főként a magyar népmesekincs és a népköltészeti alkotások köréből merítjük. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink minden nap hallgassanak verset, mesét. Az irodalmi élmények ismétlése, többszöri feldolgozása ad lehetőséget a gyermekek által igen kedvelt bábozásra, dramatizálásra.

3-4 éves korban egyszerű, érthető, rövid állatmeséket, verses meséket, láncmeséket, népi mondókákat hallgatnak gyermekeink.

4-5 éves korban a gyermekek meséit már többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások köréből merítjük. Mondókáikat a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók közül választjuk.

5-7 éves korban következik el a mesehallgatás igazi ideje, az állatmeséktől kezdődően a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át, beépülnek a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek ebben az életkorban a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják.

A kiválasztott versek, mesék megerősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományok ápolását, az évszakok szépségét.

II.4.3.2. A 3-8 éves korban megjelenő tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)

- Az óvodába kerülő **3-4 éves gyermekek** első igazi meseélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódik, melyek folytonos ismételgetése során többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese

figyelmes végighallgatására, s az ezt követő dramatikus feldolgozásra. Óvodapedagógusaink először a nagyobb, majd a kisebb gyermekek segítségével igyekeznek feldolgozni a meséket. Rövid jelenetek bemutatása során megismertetjük őket a bábokkal is. Ebben az életkorban a gyermekek 10-12 mondókával, 10-14 új mesével ismerkednek meg.

- **4-5 éves korban** a gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete, igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. Játékukban egyre gyakrabban megjelenik a mesélés, bábozás, az általuk már jól ismert népi mondókák ismételgetése. Ebben az életkorban a gyermekek 4-5 mondókával, 5-6 rövid verssel, 10-14 új mesével ismerkednek meg.
- **5-8 éves korban** a hallott egyszerű meséket a gyermekek önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Óvodapedagógusaink megismerteti a gyermekeket a folytatásos mesék világával. Óvodásaink albumot készítenek a tanult versekről, mesékről. Ebben az életkorban 4-5 kiolvasóval, 15-20 új verssel, 15-20 új mesével ismerkednek meg.

Meseelőadásainkhoz óvodapedagógusaink a gyermekeket zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével a mesesarokba várják a gyermekeket. Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdik el a mesét, gyertyafénynél, vagy lámpagyújtással a zenehívogató dalt követően. Gyermekeink két hétig hallgatják ugyanazt a mesét, azután eljátsszák, megjelenítik a mesealakokat. A mesetevékenység befejezését az óvodapedagógus éneke, drámajátéka jelzi.

II.4.3.3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatékonyabb eszköze a mese, a vers, a bábozás, és a dramatikus játék.

- A gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- A népi mondókák segítségével tisztítható a magán-és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.
- A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg.
- A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket.
- A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételgetik az ismert mondókákat, verseket.
- Belső igényükké vált, várják a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbek számára és egymás szórakoztatására.
- Emlékezetből tudnak 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Kitalálnak történeteket, meséket, használják az ismert mesefordulatokat.

II.4.4. Ének, énekes játékok, zenehallgatás

Nevelésünk célja:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

Feladatunk:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-8 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Tehetséggondozás.

II.4.4.1. A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások.

Nevelő munkánk során fontosnak tartjuk, hogy óvodás gyermekeink megismerkedjenek a magyar népdalok, mondókák, komponált gyermekdalok világával.

- **3-4 éves korban** legfontosabb feladatunknak a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltését, megfelelő hangmagasságú, tiszta énekléssel az egyenletes lüktetés megéreztetését tartjuk. Arra törekszünk, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg olyan ölbeli játékokkal, melyeket az óvodapedagógussal közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj-, és lovagoltató játékok. Ismerkedjenek meg olyan 4-5 hangból álló olyan énekes játékkal, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatóak. Az ünnepek köszöntésére egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg.
- **4-5 éves korban** ismerkedjenek meg a gyermekek a csigavonal, hullámvonal bemozgásával, egyszerű szerepcserére épülő játékokkal.
- **5-8 éves korban** érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk a gyermekekkel, de megjelennek a zenei anyagban a rokon-, és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

II.4.4.2. A 3-8 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.

- **3-4 éves korban** tanuljanak meg a gyermekek 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4 üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék. Tudjanak halkabban-hangosabban beszélni, mondókákat mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeljék a különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Óvodapedagógusként fontos feladatunknak tekintjük, a gyermekek érdeklődését felkeltsük a zenehallgatás iránt.
- **4-5 éves korban** a gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyerekdal megtanulása mellett, ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A körjátékok között megjelennek a szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító stb. játékok. A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben, mutassák az énekek dallamvonalát. A gyermekek játszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel, és ritmusmotívumokkal. Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében.
- **5-8 éves korban** a gyermekek tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Óvodapedagógusként bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezünk nevelő munkánkban. A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtti minta utánzásával követni tudnak. A gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekelés lehetőségének biztosításával segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással. A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

II.4.4.3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen (kiscsoportban) és kötött (középső és nagycsoportban) jellegű. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesen tudunk fejleszteni. Óvodapedagógusaink a zenehallgatást a különböző tevékenységekhez kapcsolják.

II.4.4.4. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal, zenehallgatással.

Nevelő munkánk során arra törekszünk, hogy a mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzásával éreztessük meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak énekélésével segítjük a magán-és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Gyermekeink néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is képesek elénekelni.
- Tudnak dallamot, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Társaikkal térformákat (kör, csiga, hullámvonal, lánc) alakítanak.
- A zenei fogalmakat ismerik és alkalmazzák.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, mindkettőt ki tudják emelni a dalból.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudják kísérni.
- Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra.

II.4.5. Rajz, mintázás, kézi munka

Nevelésünk célja:

- A gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel.
- A gyermekek tér-, forma-, színképzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatunk:

- A gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése
- A 3-7 éves korban tervezhető alkotó tevékenység tartalmának, minőségének fejlesztése
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

II.4.5.1. A gyermeki alkotó - alakító tevékenységhez szükséges feltételek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelőeszközök szükségesek, kiválasztásukban a praktikum, célszerűség és esztétikum dominál. Óvodapedagógusaink olyan munkaasztalt alakítanak ki, ahol egyszerre maximum hat gyermek fér el kényelemesen.

A tevékenységekhez megfelelő légkört (a gyermekek szívesen kapcsolódnak be, az elrontott sikertelen lépéseket bátran korrigálják) és elegendő időt biztosítanak pedagógusaink. A tevékenységekhez szükséges eszközöknek és az elkészült produktumoknak külön helyet biztosítunk kézműves sarkunkban.

Az eszközök megfelelő használatát az óvodapedagógusok egyenként megtanítják a gyermekeknek, külön felhívják figyelmüket az esetleges veszélyhelyzetek elkerülésére (pl. olló használatakor).

II.4.5.2. A 3-8 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése

3-4 éves korban gyermekeink játszva ismerkednek meg az anyagokkal, eszközökkel és a különböző vizuális technikákkal. Tevékenységeik a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetőek. A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal. A gyermekek fokozatosan megismerkednek a plasztikai munkák során az anyagok alakíthatóságával (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva,

gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb.). Az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival ismerkedjenek meg, tudjanak beszélni alkotásukról, örüljenek a létrehozott produktumnak.

4-5 éves korban a gyermekek alkotó tevékenységei kibővülnek. Szándékos képalakító tevékenységeiket az óvodapedagógusok élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz illeszkedő technikákkal segítik. Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás, a környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. Képalkotásukban használnak spárgát, fonalat, textildarabot, terményeket. Játékukhoz eszközöket készítenek, illetve apróbb alkalmi ajándéktárgyakat barkácsolnak. Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. A gyermekek az eszközök előkészítésében, elrakásában segítenek az óvodapedagógusnak.

5-8 éves korban a gyermekek alkotása során az együttműködési készség fejlesztésére is törekszik az óvodapedagógus, a képalkotás során minél többször alkotnak együtt egy kompozíciót. Óvodapedagógusaink gazdagítják a technikai megoldásokat és az eszköz lehetőségeket (pl. batikok, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarcok, lenyomatok, makettek stb. alkalmazásával). A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, dalos játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek minél eredetibb megoldásokat használnak a képalkotáshoz (forma- és színvilágban). A gyermekeknek váljon igényükké az ajándékkészítés szüleik, illetve kisebb társaik részére, éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Óvodapedagógusaink a gyermekeket segítik a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. A tevékenységekhez szükséges eszközök gyűjtésébe, s az óvoda szépítgetésébe aktívan bevonják a szülőket is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítik elő a tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket.

II.4.5.3. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

Nevelő munkánk során arra bíztatjuk gyermekeinket, hogy meséljenek szüleiknek, családtagjaiknak alkotó munkájuk folyamatáról, fogalmazzák meg véleményüket saját, és társaik munkájáról is egyaránt.

II.4.5.4. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Óvodapedagógusaink hetente két alkalommal tudatosan irányított mikro-csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szerveznek. Az egyéni, differenciált segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermekkel foglalkoznak ezekben az esetekben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Fejlődik az íráshoz szükséges mozgáskoordinációjuk, finommotorikájuk.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.

- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködőek.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

II.4.6. Mozgás, mozgásos játék

Nevelésünk célja:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása, a gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró képességének és az egyes szervek teljesítőképességének kedvező befolyásolása.
- Terápiás módszerek és eszközök felhasználása a tanulási zavarok tüneteit hordozó gyermekek fejlesztésében.

Feladataink:

- A 3-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

A kiemelt mozgásfejlesztés a következő területeken valósul meg:

- **Szabad játékban**
- **Kötelező testnevelési foglalkozásokon**
- **Mindennapos testnevelésben**

II.4.6.1. A 3-8 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

Óvodánkban a mozgásos tevékenységet, s azok eszközeit óvodapedagógusaink mindenkor a gyermekek életkorának, fejlettségi szintjének és a tevékenységben részt vevő csoportok összetételének megfelelően tervezik.

- **Mozgásfejlesztés a szabad játékban:**

3-4 éves korban gyermekek esetében a **nagymozgások fejlesztésére** helyezzük a hangsúlyt, ennek megfelelően leginkább a mászáshoz, kúszáshoz, csúszáshoz, bújáshoz szükséges eszközöket alkalmazzuk az egyenlő hozzáférés biztosításával.

4-5 éves korban a **szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúly érzék fejlesztése a hangsúlyosabb**. Fejlesztésükhöz használjuk a célba dobó játékokat: kugli, ugróiskola, ugrókötelezés, manipuláció, barkácsoló tevékenység. Az egyensúlyérzék fejlesztése a hintázó, ringató, pörgő mozgást biztosító AYRES eszközökkel történik, biztosítva az egyenlő

hozzáférést.

5-8 éves korban a gyermekek **finommotorikájának fejlesztésére** helyezzük a legnagyobb hangsúlyt. Spontán fejlesztésére a szabad játékban számtalan alkalmat kínálunk, biztosítva az eszközökhöz történő egyenlő hozzáférést (tépés, vágás, varrás, konstruálás, kicsi elemekből építés, barkácsolás stb.).

- **Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon:**

A testnevelés mozgásanyagát változtatásokkal és módosításokkal dr. Tótszőllősyné Varga Tünde – Mozgásfejlesztés az óvodában című összeállítása, ill. Pappné Gazdag Zsuzsanna mozgásfejlesztő kötetei alapján végezzük.

3-4 éves korban a gyermekek testnevelési anyaga nagyrészt a **természetes mozgásokat** tartalmazza (futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt, fölött, szer megkerülésével).

4-5 éves korban nagyobb szerepet kap a **tér mozgásos megismerése**. Előtérbe kerül az **egyensúlyérzék fejlesztése, szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő** gyakorlatok. Kiemelt helyet kap az **oldaliság** tanítása. Megjelenik az **észlelés** fejlesztése.

5-8 éves korban az **észlelés fejlesztése** a legcélzottabb. Új feladatként jelentkezik a **finommotorika fejlesztése**, mely nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele.

- **Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelésben:**

Óvodai életünk szerves része a mindennapos frissítő torna. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a **mozgásos játékok, a talpboltozatot erősítő speciális lábtorna, a tartásjavító tornagyakorlatok, a gyermekjóga, illetve zenés torna** elemeiből összeállított repertoárunkból válogatjuk.

II.4.6.2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

A **szabad játékban történő mozgásfejlesztéshez** a helyet csoportszobáink rendszeres átrendezésével tudjuk biztosítani a délelőtti és délutáni kötetlen játékidőben. **Mobil mozgásfejlesztő eszközeink** jó lehetőséget kínálnak a változatos eszközhasználathoz.

Óvodánk udvarán elhelyezett **mozgásfejlesztő udvari játékaink** jól szolgálják gyermekeink spontán mozgásfejlődését. Testnevelési foglalkozásainkhoz használt eszközeink (labdák, karikák, ugrókötelek stb.) az udvaron is a gyermekek rendelkezésére állnak.

A **testnevelési foglalkozásokon történő mozgásfejlesztést** heti egy alkalommal tervezik óvodapedagógusaink az időjárási viszonyoknak megfelelően óvodánk udvarán, vagy

tornaszobánkban, ahol mobil mozgásfejlesztő eszközeink mellett az AYRES terápiás eszközeink is a gyermekek rendelkezésére állnak.

A **mindennapos testnevelés** naponta legalább egyszer 10-20 perces időtartammal szervezzük meg lehetőség szerint a szabadban friss levegőn.

II.4.6.3. A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben

Óvodapedagógusaink a gyermekek életkorának megfelelő tagoltan, érthetően, lassú tempóban segítik óvodásainkat a feladatok megértésében. Fontos a rövid, lényegre törő utasítás. Az irányok neveit a mozdulatok végzése közben ismételjük. A testséma kialakítása, a testrészek neveinek megnevezése, a téri fogalmak megértése anyanyelvi nevelésünk fontos része a mozgásos tevékenységek levezetése során.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összetett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, esztétikusan végezni gimnasztikai gyakorlatokat.

II.4.7. Környezet tevékeny megszerettetése

Nevelésünk célja:

- A szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyainak kialakítása az őket körülvevő környezettel, életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.
- A környezet megismerése során a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása.
- A gyermekek ismerjék meg a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg ezek szeretetét, védelmét. Egyetemes nemzeti kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése.
- Gyermekeinkben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét, környezettudatos magatartás kialakulását.

Feladatunk:

- A 3-8 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat-és ismeretszerzés során
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- Tehetséggondozás egyénre szabottan

II.4.7.1. A 3-8 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése

- **3-4 éves korban** a gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével. Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, időjárását, növényeit. Gondoskodjanak a madarakról a téli évszakban. Beszélgessenek a hazatérő madarakról: gólyáról, fecskéről. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat. Beszélgessenek és nézegessenek képeket a családról. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék fel és nevezzék meg a közlekedési eszközöket. Nevezzék meg a baromfiudvarban található állatokat, sorolják fel külső jegyeiket és beszélgessenek hasznukról. Kísérletezzenek vízzel, figyeljék meg és hasonlítsák össze a víz hőmérsékletének változásait. Vásároljanak, ismerkedjenek a vásárlási szokásokkal. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli jellemzőkről.

- **4-5 éves korban** az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit, az óvoda utcáján és az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Törekedjen a megfigyelések, gyűjtő munkák gazdagítására. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenységei között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatását. Közösen készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből. Tudják bemutatni családjuk tagjait, és az otthonukat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjék meg a személy és teherszállító járműveket. Közlekedjenek járműveken. Barkácsoljanak madáretetőt, figyeljék a csipegető madarakat. Beszéljenek a hazatérő madarakról. Ültessenek a kertbe virágpalántákat. Ismerjék meg a háziállatokat, erdőben élő állatokat, bogarakat.

- **5-8 éves korban** ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét. Figyeljék meg az évszakok szépségeit, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit. Csíráztassanak, ültessenek növényeket, ismerjék meg a mezei virágokat. Az óvodapedagógus a szülők segítségével szervezze meg az „Állatok világnapját” (október 4.), a „Víz világnapját” (március 22.), a „Föld napját” (április 22.)

  Az évszakokat bemutató tábla mellett legyen napszakokat bemutató tábla, amit a gyermekek önállóan kezelnek. Lehetőség szerint látogassanak el múzeumba, színházba, iskolába. Figyeljék meg a költöző madarakat, barkácsoljanak madáretetőt. Legyen ismeretük szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökről. A közlekedési szabályokat önállóan tartsák be, a rendőri karjelzéseket ismerjék meg. Ismerjék meg környezetük háziállatait, lehetőség szerint figyeljék meg, hol élnek.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeket, melyeket tevékenységeikben alkalmazhatnak. A gyermekekkel a környező valóságot, a természet törvényszerűségeit és összefüggéseit ismertetjük meg, megalapozzuk a logikus gondolkodást. Matematikai érdeklődésüket kielégítjük, élményeket, eszközöket biztosítunk a tapasztalatszerzéshez.

Megismertetjük gyermekeinket: mennyiségi viszonyokkal, a színekkel, halmazokkal, tő-és sorszámnevekkel, egyszerű labirintus játékokkal, ritmikus sorokkal, a pár fogalmával, variációs lehetőségekkel, egyszerű és bonyolultabb társasjátékokkal, a tükörkép fogalmával, a relációkkal, az irányokkal, a névutókkal, a kiterjedésekkel, a tér-és síkmértani formákkal és egyéb gyűjtőfogalmakkal.

II.4.7.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A környezeti nevelés színterét nehéz szétválasztani a többi nevelési területtől, szinte körbefogja azokat, ezért az évszakok témakörét alapul véve tervezzük meg és szervezzük óvodai életünket. A négy évszak ritmikusságára, változásaira, a hónapok aktuális eseményeire építünk.

A gyermekek fejlesztése érdekében közvetlen élményszerző megfigyelések, séták, kirándulások megszervezésére fektetünk nagy hangsúlyt nevelő munkánk során. Óvodapedagógusaink 2-3 hetente egy természeti vagy társadalmi környezeti téma megfigyeltetését tervezik. A témát lehetőség szerint több napon keresztül dolgozza fel a gyermekekkel projektszerűen.

II.4.7.3. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat-és ismeretszerzés során

A mikro-csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre választ tud adni. A gyermekek szókincse, nyelvi kifejezőkészsége ennek eredményeképpen kiválóan fejlődik.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos megbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végén:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudjanak tenni az évszakok között.
- A gyermekek ismerjék meg a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerjék a háziállatokat, vadállatokat, bogarakat, madarakat.
- Ismerjék környezetük növényeit, azok gondozását.
- Sajátítsák el az elemi közlekedési szabályokat, ismerjék a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat tudják számlálni legalább tízig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenység formában alkalmazzák.

II.4.8. Munka jellegű tevékenységek

Nevelésünk célja:

A munka jellegű tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelességteljesítését, tapasztalatszerzését.

Feladatunk:

- Különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- A gyermeki munkát tudatosan szervezzük, tervezzük, figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait.

II.4.8.1. A munka jellegű tevékenységek tartalma:

- A munka végzése közben – az óvodapedagógus céltudatos irányításával – a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek természeti és társadalmi környezetükről.
- A munka által fejlődik értelmi képességük, s a gyakorlás során egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek. Munkavégzés során kezdenek kialakulni a munkaszervezés képességének alapjai is, erősödik kezdeményezőkészségük, együttműködési képességük.
- Gyermekeink elsősorban saját szükségleteik kielégítése miatt, de a közösségért is végeznek munka jellegű feladatokat, munkájuk eredményét ők, és mások is egyaránt tapasztalják.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek munkája mindig önkéntes, szabadon választott tevékenység legyen, melyet szívesen, örömmel végeznek.

II.4.8.2. Korcsoportonkénti tartalmak:

Minden korcsoportban megteremtjük az önálló munka lehetőségét. Csak olyan munkát, illetve a munkának azt a részét bízzuk a gyermekekre, amelynek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek. Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be. Az elvégzett munkát minden esetben értékeljük, megerősítjük dicsérettel, buzdítással, hogy gyermekeink mind többször átéljék a munka örömét.

- **3-4 éves korban** nagy türelemmel, fokozatosan **önállóságra** neveljük a gyermekeket az önkiszolgálás, az étkezés, az öltözködés, a környezet rendjének megőrzése során. A gyermekeket ebben az életkorban még folyamatosan irányítjuk, segítjük.

- **4-5 éves korban** belépnek a gyermekek életébe a különböző tisztségek. Közösségi kapcsolataikat jól fejleszti a **naposi munka,** amit akkor vezetünk be, amikor a gyermekek készségszinten már ismerik a munkafolyamat menetét. A naposi munka

óvodánkban mindig önként vállalt tevékenység, mellyel egyszerre csak két-három gyermeket bízunk meg. A naposi munkával az óvodapedagógus ismerteti meg a gyermekeket, majd a dajka segíti őket a későbbiekben. Az **alkalomszerű munkákat** a gyermekek szintén kisebb csoportokban végzik, ilyen pl. a játékok elrakása, a csoportszoba, a mosdó-, és az öltözőhelyiség rendben tartása, az udvari játékok elrakása, apróbb megbízatások stb.

- **5-8 éves korban önállóan**, de önkéntes alapon végzik a **naposi munkát** a gyermekek. Közösen döntik el a munka megosztását, ízlésesen, esztétikusan terítenek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Az **alkalomszerű munkákat** szintén **önkéntesen** vállalják, egyre többet segítenek a kisebbeknek. A környezetükben már észreveszik a teendőket, és külön kérés nélkül elvégzik a feladatokat. **Szépítik, óvják környezetüket, egyre önállóbbak, helyesen használják és rendben tartják a munkavégzéshez szükséges eszközöket.**

A gyermekek a munka jellegű tevékenységek végzése során érzik és megtapasztalják, hogy munkájukat mi, felnőttek igényeljük, értékeljük, s ezért nagyon fontosnak tartjuk a folyamatos megerősítést, dicsérjük, bíztatjuk őket. Napirendünk lehetővé teszi számukra azt, hogy az általuk kedvelt munkafajtákban elmélyedjenek, s azokat egyéni munkatempójuknak megfelelően végezzék.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Kialakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).

III. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének elvei intézményünkben

A szabályzó az alábbi jogszabályok figyelembe vételével készült:

- A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény;
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet;
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet 1. sz. melléklete

Óvodánkban ellátjuk a 3-7 éves sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztését is; a sajátos nevelési igényű gyermek speciális fejlesztése a fogyatékosság típusának megfelelő szakképzett szakember közreműködését igényli.

Felvállaljuk a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos; valamint az autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkcióval rendelkező gyermekek a többi gyermekkel együtt történő fejlesztését.

A sajátos nevelési igény megállapítása; a habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztés alapja az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye.

III.1. Általános elvek:

A Pedagógiai Programban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak megvalósítására törekszünk a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is. A nevelés hatására a sérült gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

III.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált formában történő fejlesztésének célja:

A nevelési programba foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek úgy, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez,
- fejlesztésük számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvoda nevelési programjának tartami elemeivé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás elvei intézményünkben:

- Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team- munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermek igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.
- A sajátos nevelési igény a szokásos differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását; illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segítse
- a gyermek iránti elvárást fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- terhelhetőségét biológiai állapota befolyásolja.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai –orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák terápiás együttműködésével.

A sajátos nevelési igényű gyermek integrált formában történő fejlesztésének feladatai:

- a hiányzó, vagy sérült funkció helyreállítása, újak kialakítása
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- az egyes területeken kimagasló képességek felismerése, fejlesztése

A feladatellátás érdekében intézményünk

- Pedagógiai Programjának készítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének elveit
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányának leküzdéséhez
- támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, továbbképzéseken

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető; melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- A.) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek megválasztása alkalmazkodást jelent az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- B.) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:

✓ egyénre szóló módszereket, technikákat alkalmaz
✓ a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti
✓ egy-egy nevelési helyzethez, probléma megoldásához alternatívákat keres
✓ alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedéshez
✓ együttműködik a különböző szakemberekkel; javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba.
✓ az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását gyógypedagógus, terapeuta segíti.

- C.) A gyermek fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

✓ segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
✓ javaslatot tesz a módszerek alkalmazására, a módszerváltásra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
✓ segítséget nyújt a szükséges speciális eszközök kiválasztásában,
✓ együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a tapasztalataikat, észrevételeiket, javaslataikat
✓ kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitációs sikerességét szolgáló ismeretek átadásával
✓ részt vesz a befogadó közösség felkészítésében
✓ részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptálásában

III.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés- specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során:

III.3.1. Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei:

Az óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja az óvodai nevelés valamennyi területén.

A mozgáskorlátozott gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a hátrányok csökkentése, megszüntetése; a szükséges egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása; mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni.

III.3.2. A látássérült gyermek fejlesztésének elvei:

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanulása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet; a higiéné, különösen a szem és kéz tisztántartása.

A látássérült gyermekgondolkodás, és beszédfejlődését a látáson alapuló élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

III.3.3. Hallássérült gyermekek fejlesztésének elvei:

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

III.3.4. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei:

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

III.3.5. Beszédfogyatékos gyermek fejlesztésének elvei:

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív beszédhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés; a mozgás és észlelési valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítás; az érzelmi élet fejlesztése; speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. Az eredményes fejlesztés a logopédia módszereinek alkalmazásával valósulhat meg.

III.3.6. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei:

Az óvodai élet egész idejében használandó a fejlesztésre. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges. Az óvodai nevelés fő feladata a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia. Az óvodai nevelés fő céljai:

- kommunikációs terápia
- viselkedésproblémák terápiája
- korai elemi készségek kialakítása (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás)
- gondolkodási készségek terápiája

III.3.7. A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek fejlesztésének elvei:

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat a részképesség- zavarok korrekciója és kompenzálása. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

IV. Kiegészítő Integrációs Program

Az Integrációs Program alapjául szolgáló jogszabályok:

- Az emberi erőforrások miniszterének 20/2012. EMMI rendelet 173.§
- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§. 12/b. pont
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012. Korm. rendelet)

IV.1. Az Integrációs Program célja:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének előmozdítása
- Hatékony védelem kialakítása a hátrányos megkülönböztetés ellen
- Olyan gyermekközpontú és családorientált szemlélet alakítása, amely alkalmas a kora gyermekkori fejlődés többirányú elősegítésére
- Olyan szemlélet és módszerek tudatossá tétele, amellyel a hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeresen ellensúlyozhatók.

E Program alkalmazásában hátrányos helyzetűek azok a gyermekek, akiket családi körülményei, hátrányos helyzete miatt a jegyző védelembe vett, ill. akinek rendszeres gyermekvédelmi jogosultságát a jegyző megállapította.

A hátrányos helyzetű gyermekek körében halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, ill. szülei legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezték be sikeresen.

(A szabály szerint az óvodás gyermekek esetében a gyermek három éves korában kell vizsgálni a szülők iskolai tanulmányai befejezésének tényét, az óvodáztatás további éveiben az ekkori nyilatkozat marad érvényben.) A halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülés csak akkor változik meg, ha a gyermek kikerül a hátrányos helyzetűek csoportjából.

IV.2. Szervezési feladatok:

- Intézményünkben a teljes körű, lehetőleg 3 évig tartó óvodáztatásra törekszünk.
- Az óvodába nem jelentkezett HHH gyermekeket felkeressük otthonukban, hogy a szülőket tájékoztassuk az óvodáztatás előnyeiről.
- A csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a törvényi előírásokat, az óvodai szabályzókat. A gyermekek elosztásánál figyelembe kell venni: az etnikai programot igénylő gyermekek számát, sajátos nevelési igényű gyermekek számát, HHH gyermekek számát, törekedni kell az arányos csoportlétszámra.
- A hiányzások minimalizására törekszünk. Az óvodapedagógusok kötelesek az igazolatlanul hiányzó gyermekek szüleit felkeresni, hogy ösztönözzék őket a gyermekük rendszeres óvodáztatására. A továbbiakban az intézményi, a fenntartói és a törvényi szabályzók szerint kötelesek eljárni.

- Az óvodák nyitva tartását a szülők igényeihez alakítjuk.
- A nevelésmentes napokat olyan időpontra tesszük, amikor várhatóan kevesebb problémát okoz a gyermekek elhelyezése (augusztus vége, iskolai szünetek).
- A szülői értekezleteket munkaidő után tartjuk.
- A gyermekek fejlettségéről történő egyéni tájékoztatásra több időpontot jelölünk ki, hogy a szülők kiválaszthassák a nekik legmegfelelőbb időpontot.

IV.3. A nevelőtestület együttműködésének elvei

- A csoportvezető óvodapedagógusok havi rendszerességgel esetmegbeszélést tartanak a közös feladatok megbeszélésére, értékelésére.
- A csoportokban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka, szükség szerint a fejlesztőpedagógus, havi rendszerességgel megbeszélést tart a HHH gyermekekről.
- Szükség esetén hospitálásokat tartanak óvodán belül, vagy más óvodában az óvodapedagógusok.
- Évente legalább egyszer a nevelőtestület valamennyi tagja részvételével értékeli a Program céljainak elérése érdekében tett lépéseket.

IV.4. A pedagógiai munka kiemelt területei:

- Családlátogatáson ismerkedünk meg a gyermekekkel és családjukkal. A „Gyermektükör” anamnézis részének kitöltésére kérjük meg a szülőket. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés történik.
- A gyermekek fogadása elsősorban a gyermekek igényeinek figyelembe vételével történik, a szülőkkel történő megbeszélés alapján.
- Az óvodai Nevelési Programunk a mindennapi mesével, a dramatikus játékok alkalmazásával, a „személyes percek” biztosításával a kommunikációs nevelésre (szókincs, beszédértés) nagy hangsúlyt fektet.
- A bátorító nevelés alkalmazása, a lassított pedagógia az intézményes nevelésbe illeszkedést segíti; a bizalom, az elfogadás, az együttműködés légkörét teremti meg.
- A gyermekekkel szemben támasztott követelmények érthetősége (folyamatábrák segítik a szokások rögzülését); valamint a cél elérésének a számukra is érthető jelzése (rajzos diagnosztika) önbizalmat, magabiztosságot ad gyermekeinknek.
- A művészi alkotásokkal való gyakori találkozás, valamint a gyermekek fejlettségének megfelelő alkotómunka segít a gyermekeknek a saját értékeik felismerésében, valamint a magasabb rendű érzelmeik kibontakoztatásában.
- A szülőkkel való partneri együttműködést segítik az öltözőben elhelyezett tájékoztató táblák.

IV.5. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka elvei

- A gyermekek testi fejlődését nyomon követjük, évente kétszer regisztráljuk a csoportnaplóban.
- Gyermekorvos, védőnő vizsgálja meg legalább évente egyszer a gyerekeket.
- Évente látási és hallási szűrővizsgálatot szervezünk a gyermekek számára.
- Szükség esetén szakorvosi (szemészet, fogászat, fülészet, ortopédiai) vizsgálatot kezdeményezünk.
- Szülői értekezletekre alkalmanként meghívjuk a gyermekorvost, vagy a védőnőt.
- A gyermekjóléti intézmények kezdeményezéseit az óvodában propagáljuk.
- A szülők pénzbeli hozzájárulásával megvalósítható programok megszervezésénél ügyelünk arra, hogy egyetlen gyermek se maradjon ki belőle a szülők anyagi helyzete miatt.

IV.6. Együttműködések kialakításának elvei az óvodán kívüli szervezetekkel.

- Kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálattal. A gyermekvédelmi felelős évente többször részt vesz a közös rendezvényeken, ahol a közös teendőkről beszélgetnek.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy gyermekük egészségügyi problémáival kapcsolatban a védőnőhöz is fordulhatnak segítségért.
- Tájékoztatjuk a szülőket a Nevelési Tanácsadó tevékenységéről. Szükség szerint javaslatot teszünk a gyermekek fejlesztésére.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére együtt készítünk a Nev. Tan. szakemberével fejlesztési tervet.

IV.7. Óvoda-iskola átmenet támogatásának elvei

- Az iskolaérettség megítélését segítik az óvodai szabályzók, amelyekről a szülők tájékoztatást kapnak.
- Közös projektet működtetünk az általános iskolával, ami a gyermekek zökkenőmentes iskolakezdését segíti.
- A tanítók és óvodapedagógusok közös továbbképzése segít a közös nevelési elvek elfogadásában.
- Az iskola és óvoda vezetés a HHH gyermekek arányos elosztása érdekében az iskolai beiratkozás előtt megbeszélést tart.
- A gyermekek fejlődését 1 évig figyelemmel követjük az iskolában is.
- Szükség szerint hospitálásokat, ill. megbeszéléseket tartunk.

IV.8. Szülőkkel való kapcsolattartás elvei

- Minden szülővel személyes kapcsolatot alakítunk ki.
- Az új gyerekek befogadása a gyermek igényeinek megfelelően történik, a „Befogadási terv”figyelembevételével.
- A szülők a nevelési év folyamán bármikor kérhetnek gyermekük fejlődéséről részletes tájékoztatást.
- Évente legalább egyszer az óvodapedagógusok kezdeményeznek megbeszélést, ahol megmutatják az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseit, a gyermek alkotásait, az elért eredményeket.
- A naponkénti találkozók alkalmat adnak a legfontosabb észrevételek kicserélésére.
- A csoportok életébe,- előzetes megbeszélés után, - a szülők bármikor betekintést nyerhetnek.
- A szülők számára valamennyi dokumentumunk hozzáférhető.

- A szülői értekezleteken lehetőséget teremtünk a gyermeknevelléssel kapcsolatos nézetek megismerésére. Ha erre igény van, a szülők számára érdekesnek ígérkező témák előadóit is meghívjuk.

IV.9. Intézményi önértékelés elvei

- A szülők és a gyermekek igényeit, elégedettségét, ill. elégedetlenségét kétévente mérjük, a folyamatos javítás érdekében.
- Az intézményi önértékelést az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján is elvégezzük.
- Az intézményünk Integrációs Programjának eredményességét mérjük az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása figyelembevételével
- Az értékelés eredményeit dokumentáljuk az éves vezetői beszámolóban

V. Tehetségígéretek gondozói rendszere Tündérkert Óvodánkban

A Nemzeti Tehetség Program elfogadásával az Országgyűlés deklarálta, hogy ezt a programot hosszú távon, 2008-tól 2028-ig kiemelten kezeli, s a tehetséggel megáldott fiatalok hosszú távú, folyamatos segítését teszi lehetővé.

Településünkön Tündérkert Óvodánk az elindítási évekért vállal felelősséget, óvodás gyermekeink tehetséggondozását 2017. szeptember 1.-jétől kezdődően két műhelyben – Pántlika és Tündérpalota – végezzük.

A tehetséggondozás céljai Tündérkert óvodánkban:

Óvodáskorban elsősorban tehetségígéretekről, a gyermekek tehetségcsíráiról beszélhetünk, amelynek csak kis részéből lesz felismert, fejlődésnek indult tehetség, és a felismert tehetségeknek újra csak egy részéből lesz „hasznosult" tehetség, társadalmi elismerés, siker. Az óvoda egyetlen gyermekről sem mondhat le, minden gyermeknek biztosítja a tehetséggondozási lehetőségeket.

- Óvodás gyermekeink tehetségígéretes adottságainak, hajlamának, értékeinek, képességeinek felismerése és fejlesztése. (Tehetségígéretek: olyan gyermekek, akiknek bizonyos adottsága az átlagosnál lényegesebben jobb, nagyon motiváltak bizonyos területeken, és ebből adódóan kitartóan, hosszú ideig képesek az adott területtel foglalatoskodni.
- A korai tehetséggondozás során a gyermekek adottságainak minél teljesebb kibontakoztatása, a gyermekek tanulás utáni érdeklődésének minél eredményesebb felkeltése, valamint a szülők, mint kulcsszereplők, megnyerése a célunk.
- A tehetséggondozás új szemléletének kialakítása, tehetség ígéretek kibontakoztatása településünk értékeinek tükrében, módszertani kultúránk gazdagítása a tehetséggondozás terén.

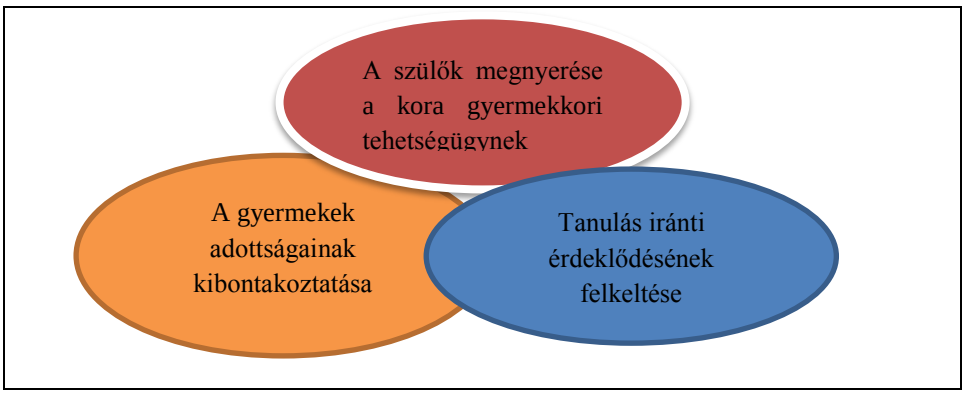

A tehetséggondozás alapelvei:

Hosszú távú szemlélet elve: A Nemzeti Tehetség Program elfogadásával az Országgyűlés deklarálta, hogy 2008-2028. között kiemelten kezeli ezt a programot. A tehetségek segítése kora gyermekkortól a munkába állás és a tehetség hasznosulásának kezdeti idejéig, 35 éves korig tart. Óvodánk ebben a folyamatban az elindítási éveket vállalja fel gyermekeink esetében.

Az értékmegőrzés elve: Óvodánkban tehetséggondozó programunkat az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" alternatív óvodapedagógiai program alapelveit, célkitűzéseit és feladatait figyelembe véve, saját hagyományainkra, értékeinkre építve végezzük.

A sokszínűség elve: Óvodánk komplex tehetséggondozó programjait, módszereit saját elméleti és gyakorlati tudásunknak, tapasztalatainknak megfelelően dolgozzuk ki.

Az esélyteremtés elve: Nevelőmunkánk során a „minden gyermek tehetséges valamiben" elvet követjük, óvodás gyermekeink legjobb adottságait felfedezzük, és esélyt adunk nekik, hogy a legjobb képességeiket fejleszthessék a tehetségműhelyekben. Minden 5-6-7 éves gyermek bekerül a tehetséggondozói programba, ahol egyéni sajátosságaihoz igazított fejlesztést kap.

A folyamatosság és átjárhatóság elve: Óvodánkban a tehetséggondozó munkavégzés a gyermek óvodába lépésétől kezdődik. A befogadási, beszoktatási időszakban a gyermekek játékában megfigyeléseket végzünk, felmérjük adottságaikat, képességeiket, és keressük, kutatjuk azokat a személyiségjegyeket, amelyek megadják az utat a különböző fejlesztésekhez. Célunk az, hogy a tehetséggondozás az iskolába való átlépést követően is megvalósuljon a jövőben.

A kiválasztás-kiválasztódás és önfejlesztés elvének érvényesítése: Gyermekeink óvodába lépésekor anamnézist készítünk a szülők személyes bevonásával, melyet a tehetséggondozás elkezdésével kiegészítünk. Ezáltal megismerjük gyermekeink erős oldalát, és érdeklődését. Gyermekeink önfejlesztését a bátorító elvrendszerünk alapján kidolgozott céltételezés által segítjük, miszerint arra ösztönözzük őket, hogy fogalmazzák meg, mi a céljuk az adott napon, mivel szeretnének játszani.

A hatékonyság, fokozatosság elve: Mivel gyermekeink különböző adottságokkal kerülnek be intézményünkbe, így fontos feladatunknak tekintjük a differenciálást, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételét nevelőmunkánk során. Gyermekeinket fokozatosan vezetjük be a tehetségműhelyek munkájába, nem erőltetjük a tevékenységeket.

A felelősség és társadalmi felelősségvállalás elve: Gyermekeinket adottságaiknak és érdeklődésüknek megfelelő feladatok elé állítjuk, magas színvonalú teljesítményre ösztönözzük őket. A tehetséggondozás szemléletét, gyakorlatát mind szélesebb körben megismertetjük a szülőkkel, partnereinkkel.

Tehetségsegítők megbecsülésének elve: Óvodapedagógusaink a tehetséggondozás fejlesztő élményeiért, az intenzív innovatív munkájukért fokozott erkölcsi védelemben részesülnek, tevékenységeikhez megfelelő időkeretet kapnak.

Fenntarthatóság és társadalmi támogatottság elve: Tehetséggondozói intézményi munkánk hosszú távú fennmaradása érdekében elkötelezetté válunk a tehetségígéretek segítésében, a szülőket és egyéb partnereinket is meg tudjuk győzni érveinkkel és fejlesztő munkánk eredményeivel, hogy pedagógiai munkánk e területének is nagy értékei vannak már óvodás korban is. Tehetséggondozásunk fenntarthatósága és társadalmi támogatottsága érdekében ágazati segítséget igénylünk, TÁMOP pályázatok és az Oktatásért Közalapítvány által támogatott pályázati lehetőségek segítségével.

További alapelveink a tehetséges gyermekek gondozásában Tündérkert Óvodánkban:

- Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetségét fel kell fedeznünk.
- Komplex tehetségfejlesztő programot működtetünk, egyszerre fejlesztjük a gyermek személyiségét és képességeit, valamint erős és gyenge oldalát. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségeit emeljük ki.
- Az optimális egyéni tehetséggondozást a játéktevékenység biztosítja, a fejlesztést speciális egyéni és mikro csoportos formában végezzük.
- Fontosnak tartjuk a műhelyek átjárhatóságát, azt, hogy a gyermek jól érezze magát a tevékenységekben. Lehetőség szerint az iskolába lépés után is nyomon követjük tehetséges gyermekeinket.
- Csak kreatív óvodapedagógus képes kreatív gyermeket fejleszteni.
- A családokkal együttműködve valósítjuk meg tehetséggondozásunkat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tehetségdiagnosztika rendszerének kialakítása /tehetségazonosítás, beválogatás, hatásvizsgálat/, megvalósítása, évenkénti felülvizsgálata.
- Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak kimunkálása (műhelyek kialakítása), éves munkaterv, gazdag, színes tehetséggondozó programok készítése.
- A műhelymunkákhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

A komplex tehetséggondozó program összetevői:

- erős oldal fejlesztése
- gyenge oldal fejlesztése
- megfelelő légkör biztosítása
- lazító programok

Tündérkert Óvodánkban a műhelytevékenységek komplex jellegük miatt nem sorolhatóak egyértelműen az egyes területekhez, a mi programunkban az inter- és intraperszonális területeket mindkét műhelyünkben lefedjük. Állandó kijelölt helye, és ideje van mindkét műhelyünknek, folyamatos feladatunk az esztétikus, gazdag eszköztár megteremtése a

különböző kreatív műhelytevékenységekhez. A gyermekek fejlesztésének elsődleges eszköze az örömet, felszabadultságot nyújtó játék, a játékos tevékenységbe integrált tanulás.

Tündérkert Óvodánk óvodapedagógusai 3-5 éves korban a mindennapos, egyéni tehetséggondozást a saját csoportjában végzi. A több éves fejlesztések, mérések során világossá válik, hogy 5 éves kortól az iskolába készülő egyes gyermekek számára melyik az a tehetségműhely, amelyben a gyermek önmagához mért tehetségét kibontakoztathatjuk.

Feladatok ütemezése:

Feladat	Határidő	Felelős	Eredmény	Megjegyzés
Gyermekek megfigyelése, felmérése, kiválasztása	Folyamatos, szeptember 30.	Tehetséggondozó team	A tehetséges gyermekek kiválasztása. Erősségük, gyengeségük feltérképezése.	A tehetséggondozó műhelyben résztvevő gyermekek további bevonása
Munkaterv, ütemterv elkészítése	Szeptember 30.	Tehetséggondozó team	Programterv	Havi, ill. heti bontásban, dátumok megjelölésével.
Műhelymunka	Október 1. – május 31.	Tehetséggondozó team	Tapasztalatcsere, egymás munkájának megismerése	Visszacsatolás
Előadás	Május	Tehetséggondozó team	Tehetséges gyermekek elismerése	Publikálás
Tájékoztatás	Folyamatos	Tehetséggondozó team	Kapcsolattartás, visszacsatolás	Egyéni igények és érdeklődés alapján.
Elégedettség mérés	Június 15.	Tehetséggondozó team	Elégedett partneri kör	Intézkedési terv elkészítése

Tehetséggondozó műhelyeink Tündérkert Óvodánkban

- **„Tündérpalota Tehetséggondozó műhely”**

A „Tündérpalota tehetséggondozó műhely” a Tündérkert Óvoda 5-7 éves gyermekeinek anyanyelvi fejlesztését vállalja fel, a műhelymunkát vezeti: Dr. Nagyné Nagy Barbara óvodapedagógus. A tevékenység ideje: Kedd 10.30 – 11.30 (Süni csoport)

A tehetséggondozás célja:

- Az igényesen megválasztott irodalmi alkotások – mesék – drámajátékokkal, bábjátékkal való megszerettetése, a mélyebb megértés elősegítése.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése, anyanyelvi nevelés.

- Gyermekeink egyéni képességeiknek megfelelően legyenek képesek – egyénileg, vagy kis csoportokban együttműködve – számukra kedvelt mesét szabadon, bábokkal eljátszani, előadni.

Feladataink:

- A tehetséges gyermekek erős oldalának támogatása.
- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge" oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A személyiség lehető legtöbb területének fejlesztése játékokkal, és a bábjáték komplex személyiségfejlesztő hatásával.
- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása. A gyermekeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Érezze, tapasztalja azt, hogy itt lehet többféle megoldási lehetőséget választani, és akár hibázni is. Célunk: az egymást segítő, elismerő támogatás. Jó módszer erre a humor, a játék, a képzelet megjelenítése, az önkifejezés.
- A pihenés és a relaxációs lehetőség biztosítása. Ennek érdekében lazító, pihentető játékok lehetőségét is felkínáljuk.

- **„Pántlika Tehetséggondozó műhely"**

A „Pántlika tehetséggondozó műhely" a Tündérkert Óvoda 5-7 éves gyermekeinek fejlesztését vállalja fel, a műhelymunkát vezeti: Kovács Alexandra óvodapedagógus. A tevékenység ideje: Csütörtök 10.30 – 11.30 (Mókus csoport)

A tehetségműhely célja:

- A tehetségígéretes, szép mozgású, jó hallású gyermekek felkutatása, fejlesztése.
- Az óvodás korosztály életkori sajátosságait, befogadó képességét figyelembe véve elsősorban ismerkedés a magyar nép hagyományaival, a jeles napokhoz fűződő szokásokkal, az értékes népzenével, a népi gyermekjáték és mondókakincsekkel.
- Hazaszeretet, magyarságtudat, szülőföldhöz kötődés kialakítása, erősítése.
- A néptánc, mint nemzeti kultúránk egyik leggazdagabb területének megismertetése, megszerettetése.
- A hagyományos énekes népi gyermekjátékok megismertetése.

A tehetségműhely feladata:

- Fejlődési lehetőség biztosítása a tehetséges gyermekek számára
- Elengedhetetlen és elsődleges feladat a nyugodt légkör, a jó hangulat a pedagógus és a gyerekek közötti feltétlen bizalom kialakítása. Példamutatás, a szabályok egyenlő szintű tisztelete.
- A gyermekek különböző képességeinek, készségeinek kibontakoztatása a zene és a tánc által, mely a gyermek számára önként vállalt, ezáltal örömforrás.
- A néptánc, mint komplex művészeti terület megszerettetése, zene, mozgás, verbalitás és vizualitás által a magyar népzene iránti pozitív viszony kialakítása.

A tehetséggondozás folyamatában kötelezően használandó dokumentumok

- Pedagógiai Program
- Gyermektükör
- Tehetségazonosítás szempontrendszere
- Beválogatás szempontjai
- Működési rend
- 30 órás tehetséggondozási program (időpont-tartalom, téma – feladat- módszer – eszközök bontásban)
- Munkaterv havi lebontásban (hónap – feladatok –eszközök – határidő – felelős bontásban)
- Bemeneti és kimeneti mérőeszközök, elvárt eredmények, mérési eredmények, elemzések
- Elégedettség mérő eszközök
- Kommunikációs szabályzók
- Szülői nyilatkozat

VI. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

A gyermekek jogairól szóló egyezményt az ENSZ közgyűlése elfogadta, 1990. szeptember 2.-án lépett hatályba. Megfogalmazza, hogy a családnak, mint a társadalom alapvető egységének minden támogatást és védelmet meg kell kapnia ahhoz, hogy szerepét betölthesse. A Parlament 1997. április 22.-én elfogadta 1997. évi XXXI. törvényt a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról. Mindezek értelmében a gyermek nevelésére elsősorban a család jogosult, a rászoruló gyermek gondozásához, neveléséhez és társadalmi beilleszkedéséhez komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani. A család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag akkor engedhető meg, ha az a gyermek érdekében elkerülhetetlen.

A Gyermekjóléti Szolgálat feladatai:

- Szervezze a veszélyeztetettség megelőzését.
- Kísérje figyelemmel a településen élő gyermekek szociális helyzetét, nyilvántartását.

Az Óvodai gyermekvédelem

Óvodánkban a gyermekvédelem alapját a gyermekek alapos ismerete jelenti. A harmonikusan fejlődő gyermekeket preventív jelleggel kísérjük figyelemmel. A hátrányos helyzetű gyermekek, családok helyzetét – lehetőségeinkhez mérten – igyekszünk megkönnyíteni. A káros hatások megelőzésére, ill. megszüntetésére pedagógiai eszközökkel törekszünk.

Feladat:
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek felderítése, kiszűrése és a segítségnyújtás módjai. Szükség esetén intézkedés, kapcsolatfelvétel az illetékes szervekkel, intézményekkel.

Cél:
- Az empátián alapuló és érzelmi biztonságot nyújtó testi-lelki fejlődés megteremtése, szeretetteljes óvodai légkör, egyéni bánásmód kialakítása.

VI.1. Lehetőségeink

- A szülők figyelmének felhívása a gyermek fejlődési sajátosságaira.
- Családlátogatás, nevelési segítség (szükség szerint többször is).
- Fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése.
- A gyermek Nevelési Tanácsadóba irányítása.
- Javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére, gyermek ideggondozói és pszichiátriai vizsgálatra.
- Rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra való javaslattétel.
- A szülők kérelmére vagy beleegyezésével javaslat a gyermek átmeneti gondozására.

VI.2. Feladataink és kompetenciaköreink

Nevelőtestület:

- A nyilvántartásba vett gyermekek státuszának évenkénti egyeztetése.
- TEAM munka: egységes pedagógiai szemlélet alapján az óvodapedagógusok és gondozónő együttműködve, egymást kiegészítve valósítják meg a gyermekvédelem célját. A team munka célja: a negatív irányú változások kiszűrése, megoldási lehetőségek keresése.
- Az óvodavezető, az óvodapedagógus, a gyermekvédelmi felelős együtt döntenek a továbblépés lehetőségéről, illetve a segítségnyújtás formáiról.

Csoportvezető óvodapedagógus:

- Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén óvó-védő intézkedésekre tesz javaslatot.
- A gyermekeket és családjaikat lehetőségeihez mérten minél jobban megismeri.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri, és ezek megoldásához szakember segítségét kéri szükség szerint.
- A felzárkóztatást és tehetséggondozást nevelő munkája során megvalósítja.
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.
- Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.
- Jó kapcsolatot tart a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.
- Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermeke testi-lelki állapotát:

  - fejlődési, beilleszkedési, magatartási zavart észlel,
  - sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)
  - egészségügyi problémákat tapasztal
  - nemzetiséghez tartozik
  - hátrányos, veszélyeztetett helyzetű
  - szülők egymás közötti kapcsolata rossz
  - szülő-gyermek kapcsolata nem megfelelő
  - különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége)

Óvodavezető:

- Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.
- A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot.
- Munkájáról évente beszámol a nevelőtestületi értekezleten.
- Kapcsolatot tart konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, ezekről kollégáit informálja.
- Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az elért eredményeket.
- Szükség esetén családlátogatásokat tesz a csoportvezető óvodapedagógussal.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

Gyermekvédelmi felelős:

- Az intézményben folyó gyermekvédelmi tevékenységet koordinálja.
- Nyilvántartások vezeti.
- Veszélyeztető okok feltárására végez családlátogatásokat.
- Igény szerint fogadó órákat tart.
- Javaslatot tesz a gyermekétkeztetés normatíván felüli támogatására.
- A szülőket tájékoztatja az igénybe vehető támogatásokról.

A veszélyeztetettség a hátrányos helyzet megakadályozása korrekciója érdekében szeretetteljes óvodai légkör, napi odafigyelés, egyéni bánásmód a jellemző az óvodánkban folyó pedagógiai munkára.

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat az éves gyermekvédelmi munkatervben rögzítjük.

VI.3. A gyermekvédelmi munka dokumentálása:

Óvodánk minden alkalmazottja számára természetes a Gyermeki Jogok tiszteletben tartása és az azt megőrző adatkezelés.

- Az egyéni fejlettségmérő lapok fél évenként adnak képet a fejlődés üteméről.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása a gyermekvédelmi felelős feladata a gyermekvédelmi naplóban.

Sikerkritériumok:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak javítása, illetve megoldása.
- Szociális és étkezési támogatásuk elősegítése és véghezvitele.
- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők. Elfogadják javaslatainkat, segítségünket. Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

Óvodánkban a gyermekvédelem alapját a gyermekek alapos ismerete jelenti. A harmonikusan fejlődő gyermekeket preventív jelleggel kísérjük figyelemmel. A hátrányos helyzetű gyermekek, családok helyzetét – lehetőségeinkhez mérten – igyekszünk megkönnyíteni. A káros hatások megelőzésére, ill. megszüntetésére pedagógiai eszközökkel törekszünk.

.

VII. Óvodánk kapcsolatrendszere

VII.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusoknak van olyan szaktudása és olyan tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Nevelőmunkánk során megszervezzük, szabályozzuk a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. A szülők, a családok segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

Célunk:

- A családdal való szoros együttműködés.
- A szülők igényeljék gyermekeik mielőbbi be óvodáztatását.
- A bemutatkozó családlátogatások során kölcsönös bizalom felébresztése a család és óvoda között (gyermekekkel való megismerkedés, kapcsolatteremtés).
- Az édesanyák éljenek a fokozatos és folyamatos beszoktatás lehetőségeivel.
- Az együttnevelési igény tekintetében bizalommal forduljanak mind az intézményvezető, min a csoportot vezető óvodapedagógus felé.
- A kölcsönös tapasztalatcserére építve egyengessék gyermekeik személyiségfejlődését.

Feladataink:

- A családok megismerése, nevelési szokásainak előítélet mentes feltárása.
- Nyitottság, egymásra való odafigyelés, egymás segítése.
- Az együttnevelési igény elmélyítése.
- A beszoktatást az anyával együtt igyekszünk megvalósítani, ezzel is megalapozva a szülők pozitív hozzáállását az óvodai neveléshez.

Kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás
- Anyás beszoktatás
- Napi kapcsolattartás
- Szülői értekezlet, nyílt napok

- Félévenkénti beszélgetések a gyermekek fejlődéséről
- Szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások
- Igény és elégedettségi vizsgálatok

VII.2. Az óvoda és az iskola

Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy az iskolával tartalmas kapcsolatot alakítsunk ki, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését közösen tudjuk egyengetni. A közös érdeklődés hozzájárulhat nevelési céljaink, elképzeléseink megismeréséhez, megértéséhez.

Célunk:

- Zökkenőmentes iskolakezdés.
- Összehangolt gyermekközpontú szemléleten alapuló óvoda-iskola kapcsolat továbbfejlesztése.

Feladataink:

- Az óvoda-iskola közötti kapcsolat minőségi javítása a sikeres iskolakezdés növeléséért.
- Kölcsönös látogatások, tájékozódások az óvodában, iskolában.
- A dokumentumok kölcsönös áttanulmányozása, egymás programjainak megismerése az egymásra épülés jegyében.
- Közös megbeszélések, szakmai tapasztalatcserék munkánk eredményessége érdekében, mellyel a gyermekek sikeres iskolakezdését szeretnénk megvalósítani.

Az óvoda-iskola közötti kapcsolattartás lehetőségeit, és céljait az Óvoda-iskola Napló tartalmazza.

Kapcsolattartás formái:

- Látogatások
- Tapasztalatcserék
- Tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről
- Értekezletek, munkaközösségi foglalkozások
- Továbbképzések
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés
- A közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése

VII.3. Egyéb kapcsolatok

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Minden partnerünkhöz kapcsolattartó személyt rendelünk, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Minden partnerünket évenként megkérdezünk az elégedettségükről, elégedetlenségükről és az igényeikről. Az összegyűjtött információkat közösen megbeszéljük, s ha szükséges, intézkedési tervet készítünk az együttműködés javítása érdekében.

VII.3.1. Kapcsolat a fenntartóval

Kapcsolattartás formái:

- Látogatás
- Tájékoztatás
- Megbeszélések
- Rendezvényeken való részvétel

Az óvoda és a fenntartó jól működő információs rendszere segíti megfontolt, megalapozott gazdálkodásunkat. Napi kapcsolattartásunkban, a szóban és levélben történő információváltás során törekszünk a hitelességre a valós adatok, tények közlésére.

VII.3.2. Kapcsolat az Egészségügyi Szakszolgálatokkal

Kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös rendszeres látogatások
- Tájékoztatás
- Megbeszélések

Óvodás gyermekeink rendszeresen részt vesznek egészségügyi szűrő vizsgálatokon. Havonta, illetve szükség szerint a védőnő tisztasági vizsgálatot tart az óvodában gyermekek ruházata, haj, fog, körömápolás minősége terén. Évente két alkalommal ütemezzük a gyermekek hallás, színvizsgálatát, súly és magasságmérését, melyre szintén az óvodában kerül sor.

VII.3.3. Kapcsolat a szakszolgálatokkal

Kapcsolattartás formái:

- Látogatás
- Tájékoztatás
- Megbeszélések

Állandó kapcsolatban állunk a Pedagógiai Szakszolgálat és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, szükség szerint megbeszélést tartunk a problémás gyerekeket, illetve családokat illetően. Információcserénket segítik a gyermekvédelmi napló feljegyzései.

VII.3.4. Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Kapcsolattartás formái:

- Látogatás
- Tájékoztatás
- Megbeszélések
- Rendezvényeken való részvétel

Kapcsolatba lépünk a közelben lévő József Attila Művelődési Központtal (Dorog), Jászai Mari Színházzal (Tatabánya). Kínálatukból úgy válogatunk, hogy elősegítjük nevelési feladatunk sokoldalú, színes megoldását, de kizárjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvodapedagógia elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem egyeztethetőek össze.

VIII. A program tervezése, elemzése, értékelése

A program sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén” címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvodai nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

A programban meghatározott fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet, és nem is kell teljesíteni. Minden esetben a nevelőtestület határozza meg – a gyermek képességeinek, szociokulturális körülményeinek ismeretében-, hogy milyen teljesítményt fogad el sikeres fejlesztő munkának.

VIII.1. A program működését tervező, elemző, és értékelő dokumentumok

A programhoz a következő szakmai dokumentumok elkészítése szükséges:

- Éves munkaterv: készíti az óvodavezető, időkerete: 1 év (ez a dokumentum hidat képez a program és a gyermekcsoport elkészített terve között)
- A gyermekcsoport nevelési terve: készítik az óvodapedagógusok, időkeret: félév
- A gyermekcsoport tevékenységi terve: készítik az óvodapedagógusok, időkeret: negyedév
- Eseményterv: tervezési időkeret: 1 hónap

Ezek a dokumentumok a csoportnaplóban találhatóak, melyek tartalmazzák a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás- és szabályrendszert, a Jeles napokhoz, évszakokhoz, tevékenységi témakörökhöz tartozó anyagokat és az eseménnyel járó szervezési munkákat.

- Gyermektükör: tervezési időkerete: folyamatos

Tartalmazza a gyermek anamnézisét, az óvodapedagógusok megfigyeléseit, a gyermekek képességszintjeit és a fejlesztési elképzeléseket.

VIII.2. A nevelőmunka ellenőrzése

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi, saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás helyzetben törekszik az óvodapedagógus párjával elemezni a történteket.

A szakmai munka ellenőrzését az óvodavezető végzi az év elején kidolgozott ellenőrzési terv szerint, melyben minden dolgozót érint és mozgósít az ellenőrzés folyamatában.

Az ellenőrzés tárgya: dokumentumok, a gyermekek szokás-és szabályrendszere, normák, a programban meghatározott „A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén” fejezetekből lebontott sikerkritériumok alapján.

Legitimációs záradék

A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programjának érvényességi ideje:

2017. szeptember 1-től visszavonásig

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

Kötelező:

- Jogszabályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- Nevelőtestületi határozat, javaslat
- Szülői igények változása
- Sikeres innováció eredményeinek beépítése
- Minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A Pedagógiai Program nyilvánossága:
A Pedagógiai Programot teljes terjedelmében megkapja:

- Fenntartó
- Gyermekcsoport
- Óvodavezetői iroda
- Szülők számára megtekinthető az óvodavezető irodájában

Legitimációs záradék

A Tündérkert Epöli Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programját jóváhagyás előtt véleményezte:

Véleményezte:

……

Szülői Szervezet képviselője

Dátum: 2017…….

Véleményezte:

……..

Fenntartó

Dátum: 2017……

Elfogadta:

……

Nevelőtestület képviselője

Dátum: 2017……